

Vuoksen Verkko

Antrean ja Vuoksenrannan pitäjälehti

• 2024

Maamiehen ryijyn on suunnitellut Aksel W. Raitio v. 1938.
Martti Taljan äidin Terttu Taljan, o.s. Jantusen tekemä vuonna 1939.
Hän on käynyt itse Viipurista hankkimassa materiaalin. Ryijy on esillä
Itä-Hämeen Museon Vuoksenrannan osastolla. (kuva: Martti Talja)

Kirjallisuutta on monipuolisesti.

Käsitöitä on museossa runsaasti.

Osa ehtoollisastiasosta.

Vuoksenranta-osasto uudistui

Eipä osattu ajatella pari vuotta sitten, kun aloitimme Itä-Hämeen museon Vesa Järvisen kanssa suunnitella museoprojektia, että tänä vuonna Karjalan Liiton valtakunnallisena teemana olisivat museot ja näyttelyt. Olemme ajan hermolla, kun vietimme Hartolassa lauantaina 28.9.2024 vuosikokouksemme yhteydessä yli sadan vieraan voimin Itä-Hämeen museon uudistuneen Vuoksenranta-osaston avajaisia.

Reilussa viidessäkymmenessä vuodessa on ehtinyt kertyä aikamoinen määrä tavaraa. Vaikka seuran ensimmäinen puheenjohtaja Hannes Jantunen oli kuulemma ollut sitä mieltä, että esineistöä ei löytyisi riittävästi. Onneksi silloin kuitenkin päätettiin perustaa keruunäyttely, joka on karttunut vuosien varrella. Toki osastoa on mahdollista täydentää edelleen. Esimerkiksi evakkomatkalalle mukaan lähteneitä huonekaluja on museonhoitajan mukaan säilynyt varsin vähän. Hyvä myös, että alkuaikojen kaikki villit ideat eivät toteutuneet. Juoksuhaudat museon pihassa ja saunakorsu Tainionvirran rannassa eivät olisi oikein sopineet Maila Talvion perustaman kartanomuseon pihapiiriin tyyliin.

Iso projekti projektin sisällä oli saada aikanaan vuonna 1949 Joutsan seurakunnalle luovutetut Vuoksenrannan seurakunnan kirkolliset esi-

neet museolle. Saimme useampaan otteeseen perustella, että esineistö tavoittaisi vuoksenrantalaiset ja heidän jälkipolvensa paljon paremmin yleisölle avoimissa olevassa museossa kuin seurakunnan sakastin kaapissa. Varsinkin kun esineet eivät ole olleet käytössä vuosikymmeniin. Tässä viimein onnistuimme ehtoollisastiaston osalta ja ihan ajoissa – esineet saatiin museoon avajaisviikolla. Vielä on viireillä kirjelmointi siitä, että saataisiin vuonna 1937 Hanna Loimarannan ompelimossa valmistunut Vuoksenrannan seurakunnan messukasukka museokävijöiden ihailtavaksi.

Museo-osastoamme voisi parhaiten kuvailla sanalla ”kodikas”. Tila ei ole suuren suuri, mutta se riittää. Tärkeimpiä tavoitteita oli saada tila puolilämpimäksi, mikä mahdollistaa näkyviin suuremman määrän esineistöä, esim. tekstiilejä. Toinen tavoite oli saada aikaiseksi esteetön kulku, sillä entinen osastomme sijaitsi museon päärakennuksen toisessa kerroksessa jyrkkien portaiden takana. Näissä onnistuttiin. Uudistus ei olisi ollut mahdollinen ilman rahoituksen saamista usealta eri taholta. Olemme suuresti kiitollisia kaikille meitä tukeneille säätiöille, yrityksille ja yhdistyksille. Sekä tietysti Itä-Hämeen Museoyhdistykselle sujuvasta yhteistyöstä.

Seuraava steppi olisi saada mu-

seon kokoelma digitalisoitua virtuaaliseksi kierrokseksi, jolloin tavoitettaisiin iso joukko uusia kävijöitä. Joku sanoo, että eivät ihmiset sitten tule lainkaan käymään paikan päällä. Olen kuitenkin päinvastoin sitä mieltä, että nykyihminen katsastaa ravintolat ja ruokalistatkin etukäteen verkosta. Ennakkovilkaisu kiinnostavaan museoon poikisi käynnin paikan päällä Hartolassa viimeistään seuraavalla kesälomareissulla.

Käykään katsomassa - Itä-Hämeen museo (Koskipääntie 4, 19600 Hartola) on Itä-Hämeen seitsemän pitäjän seutumuseo, jonka omistaa vuonna 1928 perustettu Itä-Hämeen Museoyhdistys ry. Museon on perustanut kirjailija Maila Talvio. Presidentti Relander vihki Itä-Hämeen museon 30.6.1929 Koskipään kartanon rakennuksiin.

Päivi Virolainen
Kirjoittaja on Vuoksenranta-seuran puheenjohtaja

Vuoksen Verkko

Antrea-Seuran jäsenlehti
n:o 56/2023

Vuoksenranta-seuran
jäsenlehti n:o 42/2024
ISSN 2343-2128

Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

Ensi syksyn lehteen materiaali
30.9.2025 mennessä.

Päätoimittaja: Eija Virolainen-Nurminen
040 3569655, vuoksen.verkko@gmail.com
Vanhansillantie 250, 19370 Nuoramoinen

Toimituskunnat:

Antrea: Antrea-Seuran hallitus

Vuoksenranta:

Vuoksenranta-seuran hallitus

Painopaikka: Grano, Vantaa. 2024.

Yhteistyötä ja kaihoa

Vuoteni puheenjohtajana alkaa olla loppuillaan. Vuosi on vierähtänyt perinteisin tapahtumin.

Vietettiin talvi-illamat, maaliskuussa aukesi uudistettu Antrea kokoelma Riihimäen museossa. Näyttely on nimeltään Antrea – Vuoksen rannoilta Riihimäelle. Osallistuimme Karjalaisille kesäjuhliille Mikkelissä.

Syyskuun alussa pidettiin vuosikokous ja jäsentapaaminen, Joulaksessa. Vuosikokous hyväksyi seuralle uudet säännöt, joiden mukaan alamme toimimaan vuoden 2025 alusta. Yhteistyötä on tehty myös naapuripitäjäseurojen kanssa aktiivisesti.

Aurinkoisena lokakuun lauana Hausjärven Oitin urheilukentälle ja juhlataloon kokoontui urheilullinen porukka. Kyseessä oli perinteinen kolmiottelu, jossa Kirvu, Vuoksenranta ja Antrea mittelivät kiertopalkinnosta. Tällä kertaa järjestelyistä vastasi Kirvun Vilkas. Kilpailulajeina oli tarkkuuskävely, huopikkaan heitto ja tietokilpailu. Kiertopalkinto lähti vuoksenrantalaisten matkaan, kuten viime vuonnakin. Kolmiottelun lisäksi kisattiin kyykkäturnaus neljän hengen joukkueilla.

Kevään ja kesän aikana pidetyt kyykkäharjoitukset kyllä näkyivät joukkueemme heitoissa. Voitimme kolmesta ottelusta kaksi, mutta harmittavasti hävisimme loppuottelun uudelle tulokkaalle Kirvulle.

Tapahtuma oli hyvä esimerkki yhteistyöstä. Mukana oli Lopen Karjalaiset, tuoden mukanaan kyykkävarusteet ja Hausjärven Karjalaiset vastasivat maukkaista tarjoiluista ja ohjelmasta.

Olemme lupautuneet seurana yhteistyökumppaniksi Riihimäen kaupunginmuseon kanssa digitointihankkeeseen, koska museo on hakemassa Antrea-kokoelmien digitointiin hankeavustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Avustusta

haetaan kaupunginmuseon Antrea-kokoelmaan kuuluvien valokuvien digitointiin ja julkaisuun Finnassa, mutta digitointiprojekti olisi samalla myös laajempi muistitiedon keruuprojekti, missä tallennettaisiin digitaalisesti, ääninauhojen tai videoiden avulla, Antreasta lähteneiden ja heidän jälkeläistensä muistoja ja kokemuksia. Muistot täydentävät, avaavat ja rikastavat kuvien sisältöjä. Myös tätä materiaalia tultaisiin julkaisemaan Finnassa kuvien ohella. Digitointiprojektissa tallennetun materiaalin ja tiedon avoin julkaisu Finnassa on yksi OKM:n avustuksen saamisen ehdoista. Nyt kaikkien peukalot pystyyn, että avustushakemukseen suhtaudutaan myöntävästi ja saisimme jälkipolville säilytettyä tietoa esivanhempiemme kotiseudusta ja sen elämästä.

On kulunut aikaa tasan viisi vuotta siitä, kun pääsin viimeksi käymään Antreassa. Kaiholla muistelen pyhäinpäiviä, kun ystäväporukalla kävimme kiertämässä Viipurin, Viipurin maalaiskunnan ja Antrean hautausmailla ja kirkonmäellä sytyttämässä kynttilöitä, edesmenneiden läheistemme kunniaksi. Nyt kotiseutu- ja kirkonmäen siivousmatkat ovat vain muistoissamme.

Tällä hetkellä emme tiedä miltä siellä näyttää ja onko kaikki kunnossa, voimme vain toivoa, että kaikki on hyvin.

Satu Stirkkinen

Kirjoittaja on Antrea-Seuran puheenjohtaja

SISÄLTÖÄ:

*VUOKSENRANTALAISET
PERINNEPÄIVÄSSÄ S. 4*

*ENSIKÄYNTI ANTREASSA
VUONNA 1988 S. 8*

*VUOKSENRANTALAISET
PORKKALASSA S. 11*

*100 VUOTTA VUOKSEN-
RANTALAISTA
HISTORIAA S. 14*

*ANTREASTA LÄHTÖ
LAPSEN SILMIN S. 22*

*MUISTOJA SOMERON
KAURAKEDOSTA S. 24*

*KOLMIOTTELU JA
KYYKKÄTURNAUS
HAUSJÄRVELLÄ S. 32*

*EVAKKOVAELLUS -
MUISTUTUS
MENNEESTÄ S. 38*

*ANTREA 100 100
VUOTTA SITTEN S. 42*

Vuoksenrantalaiset perinnepäivässä

Vuoksenranta-seura vietti perinnepäivää Hartolan Jokirannassa lauantaina 28.9. reilun sadan ihmisen voimin. Samassa yhteydessä oli mahdollisuus tutustua Itä-Hämeen Museon Vuoksenrannan uudistuneeseen osastoon.

Paikalla oli Vuoksenrannassa syntyneitä ihmisiä useita, joista vanhin oli heinolainen 96-vuotias Eila Salo (o.s. Keinonen). Hänen sisarensa lahtelainen 88-vuotias Aira Kaislaola sekä heidän veljensä tytär Maire Thure olivat myös mukana. He kaikki osallistuvat mielellään Vuoksenranta-seuran tilaisuuksiin, muun muassa perinnepäivät ovat olleet vakiintuneita juhlia. Samoin matkat Vuoksenrantaan ovat olleet heidän sukunsa ohjelmassa jo 1990-luvulta lähtien.

Eila Salo on osallistunut myös muihin seuran juhliin ja Sintolan tapaamisiin. Hän tapaa edelleen lapsuuden koulukavereita Sintolan ajoil-

ta.

Matkat kotoiseen Sintolaan ovat olleet mieleenpainuvia, sillä niillä matkoilla on voinut kertoa ja kuulla elämästä ennen sotia.

- Nyt niistä ajoista voi vain haaveilla. Olen iloinen, että siellä tuli niin usein käytyä, Salo muistelee.

Sintolan kodista ei ole enää mitään jäljellä. Sieltä lähti mukaan pääasiassa tarvittavia asioita, joista esimerkiksi vaatteita ja työkaluja. Saloa harmittaa se, että Lotta-pukukin tuli käytettyä loppuun, sillä kaupasta ei tuolloin vaatteita tai kankaita juuri saanut. Salo oli 11-vuotias, kun koti piti jättää ensimmäisen kerran. Toisen lähdön aikana hän oli vähän alle 16-vuotias ja muistaa muun muassa kaasunaamareiden teon sotilaille.

Evakkoon lähdöt olivat raskaita ja Salon viidestä sisaruksesta vanhin oli rintamalla muun muassa Äyräpään taisteluissa. Salon isällä oli kova astma, joten hän ei palvelukseen enää

kelvannut.

- Olen usein miettinyt sitä, miten paljon vanhempamme kärsivät ja kokivat huolta meistä lapsista. Raskaita aikoja olivat, sanoo Salo.

Sittemmin kotiseutumatkoilla tuli käytyä oman kodin paikkaa katso-massa ja navetan raunioitakin vähän löytyi. Yksi matka on jäänyt erityisesti mieleen. Tuolloin Matti Vanhannen oli pääministerinä ja pitäjäjuhl-laa vietettiin Vuoksenrannassa. Salo muistaa poliisisaattueet ja paikalliset miliisit, jotka saattoivat juhlaväkeä.

- Se oli jännittävää, kun koko matkan miliisit ajoivat linja-autojen edessä ja takana ja saattoivat meitä. Mukavia muistojahan näiltä lukuisilta matkoilta on, sanoo Salo haikeana.

Joutsalaisyntyiset vakio-kävijöitä perinnepäivillä

Vuoksenrannan Oravakydön

Perinnepäivässä oli mukana vanhin Vuoksenrannassa syntynyt Eila Salo (oik.), joka on nyt 96-vuotias sekä hänen sisarensa Aira Kaislaola. Heitä kävi tervehtimässä lähes 4-vuotias Nino Nurminen, jonka isän vaimi oli vuonna 1932 Vuoksenrannassa syntynyt, jo edesmennyt Yrjö Virolainen.

Muuralassa syntyneen Annikki Taljan lapsia on ollut vakiintuneita perinnekäivijöitä. Lapsista Tuula Toivonen, Raija Hämäläinen ja Kirsti Talja ja tätinsä Elli Närhi olivat Hartolassa. Tuula muistaa erään perinnekäivijöiden Pertunmaalla, jolloin tarjolla oli hernekeittoa, kaurakiisseliä ja ruusinasoppaa.

Teemana oli tuolloin koti- ja maatalouden pientarvetyökälyt, joita oli esillä. Samoin tarjoilut oli tehty talkoilla, sillä aika oli sellainen, että talkootyö oli voimissaan. Toivonen muistaa esillä olleen myös lihatiinut, luomapuut ja kirkun, jotka kaikki olivat kovassa käytössä jo Oravakydössä, mutta myös Joutsassa.

Toivonen muistelee myös Sysmän Nuoramoisissa vietettyjä perinnekäivijöitä, jolloin kaikki tarjoilut tehtiin perinnekäivijöiden edetävinä päivinä. Piranoita ja rotinapiiraita tehtiin Nuoramoisten Nuorisoseurantalolla suurelle osallistujajoukolle.

Joskus teemana on ollut niini, jota Vuoksenrannassa tehtiin lehmuksen oksista hyvin tarkkan korjuuajakauden mukaan.

- Äiti kertoi, että lehmuksesta piti ottaa "oikeaan aikaan" oksia, joita liotettiin. Niini saatiin liotetuista oksista irtoavista suikaleista. Niistä saatiin monia tarvekaluja, Toivonen tietää.

Toivonen sisaruksineen kertoo saaneensa lukuisilla perinnekäivijöillä runsaasti tietoa historiasta ja elinolosuhteista ennen pakkoluovutuksen aikaa, mutta myös Karjalasta tuleesta perinteestä. Tärkeintä perinnekäivijöiden antia ovat olleet kuitenkin tuttujen tapaamiset, lukuisat haastelemiset sekä kohtaamiset ovat olleet heidän mukaansa se suola, joka saa aina palaamaan vuoksenrantalaisten monipuolisiin tapahtumiin.

Ainoana harminä on ollut ajan tuoma tilanne, jolloin enää ei Vuoksenrannassa syntyneitä juurikaan mukana ole.

- Kaikkien tuttuja ja sukulaisten tapaamiset ovat olleet tilaisuuksien suolana, jolloin voi haastella omalla murteella melkein mitä vaan. Muutama vuosi sitten edesmennyt äitimme oli mukana viimeisen kerran perinnekäivijöiden Joutsassa Lamminmäen tilalla. Hän totesi kotimatalla, että

parast ol, ko näin viel Ierika Ailin, muistelevat sisarukset äitinsä sanoneen.

Ensimmäistä perinnekäivijöitä vietettiin vuonna 2002 Asikkalassa ja vuonna 2008 seura alkoi pitää vuosikokouksensa perinnekäivijöiden yhteydessä. Ennen sitä kokous oli kesällä pitäjäjuhljen yhteydessä.

Vuoksenrannan osasto karttui keruunäyttelystä

Itä-Hämeen museon Vuoksenrannan osasto sai alkunsa keruunäyttelystä jo 1970-luvulta, jolloin haluttiin tuoda esille evakkokuormissa ollutta esineistöä. Museonhoitaja Vesa Järvinen muisteli puheenvuorossaan aikoja, jolloin Hannes Jantunen seurueineen ehdotti, että museon alueelle tehtäisiin pari kilometriä juoksuhaudaa ja lehtikuusiakin käytettäisiin mahdollisimman autenttisten olosuhteiden saamiseen korsuineen.

Juoksuhaudat jäivät tekemättä, mutta keruunäyttely on karttunut vuosikymmenten aikana.

Museo-osaston perustamisen aikana pohdittiin sitäkin, onko esineistöä tarpeeksi.

Evakkokuorma onkin pääosassa näyttelyssä, sillä mukaan kotoisesta Karjalasta otettiin arjen elämässä tarvittavaa esineistöä. Järvisen mukaan se oli sen ajan arvokkainta esineistöä.

Järvinen ottaa myös esille tämän ajan, jolloin jopa 2/3 väestöstä ei tie-

dä missä Vuoksenranta on ja on ollut tai missä se sijaitsee.

- Haluamme jatkaa perinteen siirtämistä edelleen ja haluamme vaalia sitä perinnettä edelleen nyt entistä paremmissa tiloissa, Järvinen sanoo.

Järvisen mukaan museo ei lopeta vuoksenrantalaisen esineistön keräämistä ja säilyttämistä. Osastoa voi aina täydentää.

- Tärkeintä on se, että ihmisille tulee selkeä näkemys, miten Karjalasta on jouduttu lähtemään. Keskelä on kärrykuorma mukaan otettuine irtaimistoineen, Järvinen sanoo.

Osalle esineistöä on vitriinit ja hyllyt, joissa on esillä muun muassa käsitöitä, kirjoja, käsintehtyjä pöytäliinoja, marja-puku, pöytäkirjoja monen muun esineen ohella.

Tilan keskelle on sijoitettu evakkokärryt, jolla halutaan näyttää kävijöille konkreettisesti, millaisissa olosuhteissa evakkoon oli lähdettävä ja mitä oli mahdollisuus ottaa mukaan. Mukaan otetut tavarat olivat tuolloin tärkeitä ja nykypäivässä on hyvä suhteuttaa niitä lähes 100 vuoden takaiseen aikaan.

Kärrykuormassa on ollut ompelukoneita, kirnuja, separaattoreita, joiden vaatteita, tyynejä, kahvimyllyjä, rännäleitä, jopa suurikokoinen mankeli on saatu sopimaan hevosen vetämään kuormaan. Erikoisuutena Vuoksenrannan kirkon ehtoollisastasto, josta osa on esillä museossa.

Kaikkia museon tuotuja esineitä

Lounaan jälkiruokana oli maittava vadelma-mustikkatäytekakku.

Perinnekäivien vakiokävijöitä ovat Elli Närhi, Tuija Parhiala, Tuula Toivonen, Kirsti Talja ja Raija Hämäläinen. Heidän mukaansa perinnekäivien parasta antia on sukulaisten ja tuttujen tapaaminen sekä haasteleminen.

tä ei voida pitää esillä muun muassa esineiden kunnan vuoksi.

Aluksi osasto sijaitsi päärakennuksen keittiön kamarissa, sitten aittassa, myöhemmin päärakennuksen yläkerrassa ja nyt uudelleen pihan aittarakennuksessa.

- Osastoa on mahdollista täydentää edelleen, sanoo Järvinen.

Lahjoituksena museoon on tuotu Antti Pullin jäämistöstä Karjala-aiheista kirjallisuutta, joka on esillä vitriinissä. Kirjojen lisäksi esillä on muun muassa erilaista kirjanpitoaineistoa. Vuoksenranta-seuran kustantamasta isosta kirjavalikoimasta on mallikappaleita selattavina sekä luovutettu museon kokoelmaan. Osastolla on myös mahdollisuus se-

lailla kirjoja, sillä osaan kirjoista saa ja pitääkin koskea.

Vuoksenranta-seuran osuus oli hankkia osastolle rahoitus. Sitä tulikin noin 29.000 euroa monelta eri taholta. Nyt on tiedossa, että ihan kaikkien remontti- ja muutostöihin se ei tule riittämään, mutta jatkosuunnitelmia rahoituksen hakemiselle on.

Museoon tutustumisen jälkeen perinnekäiväväki pääsi nauttimaan Pasi Jorosen valmistamasta perinteisestä karjalanpaistista lisukkeineen.

Ohjelmassa oli Vuoksenranta-seuran puheenjohtaja Päivi Virolaisen tervehdyssanojen lisäksi Martti Taljan esitelmä aiheesta 100 vuotta päätöksentekoa Vuoksenrannassa. Tuleehan tänä vuonna kulu-

neeksi 100 vuotta Vuoksenrannan kunnan perustamisesta.

Osa Taljan puheesta on sijoitettu toisaalle tähän lehteen. Samoin hänen tekemänsä 100 vuotta vuoksenrantalaisista päätöksentekoa on toisaalla lehdessä.

Juhlaväki kuuli Hartolan Veteraanilaulajien esittämiä lauluja Mircku Tammiston johdolla. Mircku Tammiston johdolla perinnekäiväväki sai laulaa perinnekäivien aluksi Karjalaisten laulun ja lopuksi Karjalan kunnalla.

Kotimatalle lähdettiin täytkekukkahvien jälkeen.

*Teksti ja kuvat:
Eija Virolainen*

Antrea-Seura piti vuosikokouksensa

Antrea-Seura ry:n vuosikokouksessa 3.9. hyväksyttiin uudet säännöt, jotka on laadittu Karjalan Liiton mallisääntöjen pohjalta. Uudet säännöt astuvat voimaan 1.1.2025, jos Patentti- ja rekisterihallitus on ne siihen mennessä vahvistanut.

Seuran puheenjohtajana jatkaa Satu Stirkinen. Johtokuntaan tuli yksi vaihdos. Erovuoroisista Marko Kekki ei enää jatka ja hänen tilalleen valittiin Ari Kuparinen. Muut erovuoroiset, Sirkka Rautioaho, Reijo Martikainen ja Seppo Vepsä, valittiin uudelleen. Muut hallituksen jäsenet ovat Erkki Kokko, Janne Pullinen, Antti Partanen ja Reetta Sojakka.

Sääntömääräisinä asioina hyväksyttiin toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2023 ja vahvistettiin vuoden 2025 toimintasuunnitelma ja talousarvio. Jäsenmaksu pidetään edelleen 25 eurossa.

Kokoukseen osallistui myös seuran kunniajäsen Veikko Partanen, juttuseurana johtokunnan jäsen Seppo Vepsä, joka tuttuun tapaan kyyditsi Hämeenlinnasta tulijoita. Veikon laajaa tietoutta Antreasta hyödynnettiin kesällä Karjalaisilla kesäjuhlilla Mikkelissä, joilla hän oli pitäjäinfossa esittelijänä.

Vuosikokous pidettiin Villa Salmelassa ja sen puheenjohtajana toimi seuran jäsen, KPYL:n puheenjohtaja Saara Pöyri. Läsnä oli 21 jäsentä. Kokouksen jälkeen vietettiin mukavaa yhteistä iltaa ja voitiin todeta, että sää oli mitä parhain.

Hyväksytyt asiakirjat löytyvät seuran sivuilta www.antrea.fi.

*Teksti: Pirjo Tiippana
Kuvat: Sirkka Rautioaho*

Puheenjohtajana jatkaa Satu Stirkinen (kuvassa vas.), johtokunnassa Erkki Kokko ja Reetta Sojakka.

Luvalla "luvattomaan" aikaan

Ensikäynti Antreassa vuonna 1988

”Se mikä muille on mahdotonta, on meille karjalaisille ja erikoisesti antrealaisille korkeintaan vaikeaa. Olemme osoittaneet sen, ja niin lapsemmekin tulevat tulevaisuudessa tekemään”, sanoi isäni Erkki Tiippa toivottaessaan antrealaiset tervetulleiksi pitäjäjuhliaan Hausjärvellä 1980-luvulla.

Tämän ajatuksen voi ehkä pitää taustalla, kun ajattelee Antrean käyntiämme vuonna 1988. Kaikenlaisia tarinoita oli vuosien varrella kuultu entisten antrealaisten salaisista käynneistä entisillä kotiseuduillaan, kun sinne ei ollut virallisesti pääsyä. Kerrottiinpa eräänkin kylväneen kotipalkalleen perunoita ja käyneen syksyllä ne nostamassa. Isää alkoi poltella mahdollisuus päästä kotiseutuja katsomaan etenkin, kun hän oli saanut kuljetuksia hoitavan yhteyshenkilön osoitetiedot ja saanut järjestymään kuljetuksen Antreaan Viipuriin tehtävän tavallisen turistimatkan yhteydessä marraskuussa 1988.

Silloin emme osanneet aavistaa,

että Neuvostoliiton hajoaminen 1991 oli niin lähellä.

Turistimatkalle lähdin isäni seuraksi yhdessä sisareni Merjan kanssa. Olin suhtautunut epäilevästi koko hankkeeseen, mutta eniten jännitin isän puolesta. Niinpä siinä kävikin, että sovittuna aikana varhaisena aamuna ketään ei hotellille tullut. Isä yritti soittaa saamaansa numeroon, mutta yhteyttä ei syntynyt. Oli todella raskasta nähdä isän pettymys.

Mutta isäpä ei lannistunut. Kun muut matkalaiset lähtivät omille teilleen, isä kääntyi oppaamme Natashan puoleen virallisen luvan saamiseksi. Yritystä pidettiin onnettomana, mutta Natasha lupasi yrittää ja soitti – jonnekin. Olettaisin kyseessä olleen jonkinlaiset aluehallintoviranomaiset. Isä oli mukana Intouristin toimistossa tämän soiton aikana. Hän kertoi ajatelleensa poisnukkuneita omaisiaan, äitiä, isää, vaimia ja mummua ja monia muita: ”Pitäkää meidän puolta.” Samalla hän yritti myös näkymätöntä lankaa pitkin vaikuttaa

puhelimien toisessa päässä olevan konsti, jota hän sanoi canastapelissä tehokkaasti käyttäneensä.

Natasha oli varmaan kaikista hämmästynein, kun lupa myönnettiin. Liekö ollut juuri meneillään olevien lokakuun vallankumousjuhlien, glasnostin vai perestroikan vaikutusta, mutta niin vain lupa tuli. Muistan ikuisesti, miten isä juoksi hotellin aulassa propuskat kädessä huutaen. ”Nyt lähdetään!”

Meille kolmelle oli käytössä iso 45-paikkainen Ikarusbussi kuljettajineen ja oppaineen. Aikaa oli bussin muun ohjelman vuoksi vain 3,5 tuntia, joten matka Viipurista Antrean Sökkalaan ja takaisin oli hämmästyksen, hätäilyn ja syvien tunteiden sekoitusta. Viipurin jälkeen tien katkaisi puomi – Antrean katsottiin silloin vielä olevan raja-alueella.

Opas kävi selittämässä ja ilmeisesti näyttämässä propuskoita univormupukuisille miehille, joista osa loikoili nurmikolla. Se tunne, kun puomi nousi, oli järisyttävä – ja

Videokuvausta kotipihalla.

**Hyvää Joulua
Onnellista
Uutta Vuotta**

**Kuvattu 9.11.1988
Antrean Sokkalassa,
Erkki Tiippanan
kotitalosta ja
kotipihasta.**

Matkan merkitystä kuvaa siitä tehty joulukortti.

epäuskoinen: tuleeko tästä sittenkin totta...

Isä oli varannut matkalle videokameran. Hän ei ollut koskaan ennen sellaista kuvaamiseen käyttänyt. Tärisevä jälki on siis joko käyttökokemuksen puutetta tai liikutusta. Videokamera oli jo tullissa aiheuttanut hämminkiä.

Kun joukko tullimiehiä lähti kameran kanssa takahuoneeseen, kysyin isältä, mitä niissä nauhoissa oli. Tiesin, että nuukana miehenä hän käytti vanhoja nauhoja nauhoittaakseen niiden päälle. Kuulemma EM-kisojen jalkapallo-otteluita. Siihen totesin, että voi olla, että tässä vierähtää aikaa. No, eivät olleet jääneet otteluita katsomaan ja pääsimme melko pian jatkamaan matkaa.

Sokkalaan oli tullut sovhoosi

Kuukaupin sillasta lähtien isä videoi koko matkan ja selosti välillä taloja ja niissä olleita asukkaita. Entisen kirkonkylän sivuutimme todeten sankaripatsaiden olevan pystyssä. Meillä oli kiire Sokkalaan. Tie oli kuulemma yhtä mutkainen ja mäkinen kuin ennenkin, mutta nyt päällystetty. Lumi oli jo maassa.

Sokkalan pellot olivat viljavia mm. 1800-luvulla toteutetun Vuoksen pinnan laskun vuoksi. Kylässä

oli ennen noin 150 asukasta, nyt kerrottiin olevan 400. Varmaan juuri viljavien maiden vuoksi Sokkalassa oli valtion maatila, sovhoosi. Kylän keskustassa oli useita kerrostaloja, korjaamohalleja, maansiirtokonehalleja, sovhoosin karjarakennuksia, varastorakennuksia ym.

Keskikylän talot olivat suurin piirtein paikoillaan, mutta rapistuneina. Isä luetteli meille nimiä: Simola, Ikävalko, Kirkonmies, Heikkilä, Hämläinen, Pöhölä ja Osuuskauppa. Kirkonmies, isänäidin Helvi Henttonen kotitalo, oikealta nimeltään Sepsokka sijaisi Koljolan tienristeyksessä. Se oli Suursokan kanssa Sokkalan kantataloja.

Sepsokka oli ollut Sokan tilan hallussa vuodesta 1549, Henttosen tulivat ”puuskana” (vävynä) taloon 1800-luvulla.

Kirkonmies oli autiotalo. Kun kiersimme sen tyhjiä, hajoamaisiltaan olevia huoneita, oli vaikea kuvitella entisaikojen vilkasta elämää. Kirkonmies -nimitys oli tullut 1800-luvulla isäntä Antti Sokasta, joka toimi kirkkoraatina. Talo toimi myös kestiekivarina kahden vuorokauden kyyditysvollisuudella. Taloa pidettiin hyvin uskonnollismielisenä, isän vaija, viimeinen isäntä Tuomas Henttonen, luki aina sunnuntaisin vanhaa sukuraamattua.

Poimin talon lattialta sinne unoh-

tuneen venäläisen onnitelukortin, joka puolestaan herätti takaisin palatessamme tullissa huomiota. Se nostettiin ainoana matkatavaroistani esiin ja ymmärsin kysyttävän, mikä tämä on? Sopersin suomeksi löytäneeni sen ja ilmeisesti vastaus ja häkeltynyt ilmeeni riittivät kortin palauttamiseen. Tuli tunne, että meitä epäiltiin jostain laittomasta. Toisaalta koimme myös meihin luotettavan: Sokkalassa kuljettaja ja opas jäivät autolle ja saimme liikkua omin päin.

Ehdimme siis nähdä vanhan Kirkonmiehen, vaikkakin vain jäänteet, seuraavalla kerralla käydessämme talo oli purettu.

Kotitalo oli pystyssä

Vähän matkan päässä Kirkonmiehestä Koljolan tietä pitkin oli Sekalmäki, isän kotitalo. Vuonna 1930 rakennettu talo oli vielä pystyssä omalla mäellään! Isä totesi kotikuusten määrän pudonneen seitsemästä kahteen. Navetta oli purettu, aittaan oli rakennettu lisäosa. Lähipelellä suuri laakasilo, mutta peltoaukean reunat alkoivat metsittyä. Kaivo oli entinen. Pihapiirin lähelle oli ilmes tynyt sovhoosin konttorirakennus.

Talo oli melko hyvässä kunnossa ja siellä asuttiin. Saimme kutsun sisälle. Sisareni kanssa jättäydyimme

Kirkonmies autiotalona. Seuraavalla käyntikerralla sitä ei enää ollut.

syryään isän kiertäessä tutut huoneet. Hän kertoi väliseiniä rakennetun, eteinen oli jaettu kahtia ja avara tupa oli väliseinillä jaettu kolmeen osaan, ja olihan talo toki muutenkin uusien asujien jäljiltä erilainen.

Isäntäväestä jäi mieleen ystävällinen vanhaemäntä ja nuorimies, jolla oli vapaapäivä vallankumouksen vuosipäivän vuoksi. Surkealla kouluvenäjälläni sain kerrotuksi keitä olemme ja miksi olemme tääl-

Sekalmäen isäntäväki: Armas ja Helvi Tiippana ja poikansa Erkki.

lä ja ymmärsin osan nuorenmiehen puheista. Myöhemmillä käynneillä selvisi, että heidän juurensa olivat Kazakstanissa. Eipä ole usein tullut mieleen, että jostakinhan niiden tyhjiä taloja asuttajatkin ovat tulleet.

Kotitalosta on pidetty hyvää huolta. Erityisen kaunis on rinnepuutarha, jossa hyötykasvien ohella on paljon kukkia. Emme sen läheisemmin talon asukkaisiin tutustuneet, myöhemmillä käynneillä riitti pihalla tervehtiminen ja pienten viemisten ojentaminen.

Matkustamisen vapauduttua Antreassa käytiin isän kanssa erilaisin kombinaatioin. Olin mukana sisarusten kanssa, isän serkkujen kanssa, lasten ja heidän serkkujensa kanssa.

Suvun tarinat tulivat eläviksi. Kun seisoin Aittakalliolla, muistelin Heikkilän Olkan (mammani serkku Olga Hanninen) kuvausta samalta kalliolta, miten monen talon pellot hän näki. Kävimme Sokaanlinnan onkaloissa ja muistin isän kertoneen, miten tärkeät Sokaanlinnan vuotuiset juhlat olivat. Kerrotaan, että läheinen Lillikanlampi oli saanut nimensä sinne hevosensa kanssa hukkuneesta kasakasta. Sankarihaudat, kirkonmäki, vuolas Vuoksi, pellot – hoitamattomatkin – tulivat eri matkoilla tutuiksi. Ja kukkuihan käki.

Oli merkitystä sillä, että matkoilla kaikesta kertomassa oli henkilö, joka oli sieltä lähtöisin ja jonka silmin katsoimme nykyhetken maisemaa sijoittaen siihen hänen muistonsa. Heitä ei enää montaa joukossamme ole, me lapset olemme ikääntyneitä, lapsemme ovat ehkä mummon ja vaimon tarinoita kuulleet tai jopa heidän opastuksellaan entisillä kotiseuduilla käyneet. Mutta miten tämä jatkuu? Raja on jälleen sulkeutunut.

Itse koen, että olen menettänyt Antrean kolmannen kerran – vaikka niitä kahta ensimmäistä en ole henkilökohtaisesti kokenutkaan. Mutta muistot ovat olemassa. Ja perinne, tavat ja kulttuuri elävät ja kehittyvät. Pidetään niistä huolta.

Pirjo Tiippana

Muistitiedon tukena on ollut Lasse Toivolon artikkeli matkasta Riihimäen Sanomissa 24.12.1988.

Vuoksenrantalaiset tutustuivat Porkkalan alueeseen, yllätyksiä toi muun muassa venäläisten hautausmaa

Toukokuun puolen välin jälkeen Vuoksenranta-seuran järjestämälle Porkkalan matkalle lähti reilut 20 asiasta kiinnostunutta. Kahden päivän matka alkoi Matti Ojalan kuljettamana ja Liisa Hietalan suunnittelemaa matkaohjelmaa noudattamaen.

Matkan tarkoitus oli tutustua Porkkalan vuokra-alueeseen. Moskovan välirauhansopimuksen nojalla Suomi joutui vuokraamaan Porkkalan alueen 50 vuoden ajaksi Neuvostoliitolle. Alueen suomalainen väestö poistui sopimuksen solmimisen jälkeen. Neuvostoliitto palautti alueen Suomelle ennenaikaisesti vuonna 1956.

Porkkalan upeat linnat

Retken ensimmäinen matkakohde oli Siuntiossa sijaitseva Suitian kartano, Oppaan mukaan tilan historia ulottuu ainakin 1400-luvulle, jolloin

linnan todennäköisesti omisti Hämeen linnan vouti ja Raaseporin tuomiokunnan tuomari Björn Ragvaldson Tilan alkuperäinen nimi lienee ollut Syrjä.

Omistajia linnan historiassa oli useita, muun muassa Flemingit, Wrangelit, Reuterholmit, Favorinit ja von Zansenit. Omistajia ovat olleet vuosisatojen saatossa myös Wredet. Omistajana on ollut myös Suomen valtio. Se on toiminut myös Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan käytössä tutkimus- ja koetilana.

Nyt kartano on yksityisomistuksessa ja siellä voi pitää muun muassa yksityistilaisuuksia.

Rakennuksen nykyinen ulkoasu on peräisin 1800- ja 1900-luvun vaihteesta, jolloin kartanon tuolloin omistanut August Wrede teetti muutoksen myöhäiskeskiaikaiseen ja goottilaisvaikutteiseen tyyliin.

Seurue pääsi tutustumaan linnan

saleihin, massiiviseen kellariin ja oli pa siellä ihan oikea kummituskin nojailemassa portaikkoon.

Sjundbyn linnaa saimme ihaila ulkoapäin, sillä se toimii yksityiskotina. Kartano on Siuntion linnan kanssa suunnilleen saman ikäinen, 1400-luvulta ja sillä on myös ollut useita omistajia. Oppaamme kertoi elävästi neuvostoliittolaisten toimista Porkkalassa, jolloin koteja ei juurikaan kunnioitettu, vaan ihmisten kanssa samoissa tiloissa saattoi olla vuohia ja sikoja.

Neuvostoliittolaisten sotilaiden jäljiltä linna piti remontoida täysin.

Venäläisten hautausmaa

Kirkkonummen venäläinen hautausmaa tai Porkkalan hautausmaa, jossa sijaitsee 489 Porkkalan vuokra-alueen aikaista hautaa. Niistä 210 on sotilashautoja, 95 siviilihautoja ja 184 lapsihautoja.

Siuntion linna oli ensimmäinen matkakohde. Matkalla oli 23 osallistujaa. (Kuva: Matti Ojala)

Joukossa on myös upseerien perheiden lastenhoitotehtävissä olleita isoäitejä ja lapsia. Hautausmaan tunnetuin vainaja on kapteeni Belov, joka ammuttiin 3.11.1944 ensimmäisten neuvostosotilasryhmien saapuessa Suomeen. Belov ammuttiin Helsingin Lauttasaaressa ryhmän kävellessä Helsingin Länsisatamasta kohti Porkkalamäkeä.

Hautausmaata on hoitanut vuoden 2022 kesästä asti Kirkkonummen seurakuntayhtymä, hoidon kustantaa Itä-Suomen aluehallintovirasto.

Hautausmaalla oli suuri kivipääsi, jossa on tekstiä kyrillisin kirjaimin, mutta myös suomeksi: ”Suomen mullassa lepääville neuvostosotureille ja Neuvostoliiton kansalaisille kiitollinen synnyinmaa”.

Asiantunteva oppaamme kertoi, että neuvostoliittolaiset olivat toivoneet, että yksittäisten hautakivien edessä ei olisi kukkaistutuksia, vaan kauniisti leikattu nurmikko ja hoidettu alue. Näin olikin.

Hautakivien teksteistä voi päätellä senkin, että usein samasta perheestä saattoi kuolla useita lapsia. Terve-

ydenhoito oli puutteellista ja pienissä asunnoissa vielä tuolloin hengenvaaralliset taudit saattoivat viedä jopa koko perheen mullan alle. Oppaan mukaan korkeampi-arvoiset sotilaat saivat viimeisen paikkansa emämaa Neuvostoliiton mullissa.

Meille kerrottiin, että venäläisten voitonpäivänä paasi saa seppeleen diplomattikunnan toimesta ja tuoreita kukkia. Tervehdyksensä jättäneet juhlistavat sankareitaan kuohuvalla ja monenlaisilla herkuilla. Kuivuneet kukat ja seppele olivat käyntipäivänä vielä paikallaan.

Igor museo tallentanut esineistöä

Degerbyssä sijaitseva Igor museo on tallentanut monipuolisesti esineistöä Porkkalan vuokra-ajalta, sillä materiaalia oli. Neuvostoliittolaiset olivat tuhonneet usein alkuperäisten asukkaiden omaisuutta ja käyttäneet taloja suomalaisen ajattelun vastaisesti.

Museon opas kertoi Porkkalan sijainnin Suomenlahden kapeimmalla

ja matalimmalla kohdalla vaikuttaneen sen vuokraamiseen Neuvostoliitolle. Jo ennen sotia yhteistyö virolaisen linnakkeen Naissaaren ja suomalaisen Mäkiluodon välillä oli aloitettu. Saarten välimatka on ainoastaan 36 km. Sotien aikana saksalaisten ja suomalaisten toimesta samaan kohtaan asetettiin kaksi sukellusveneverkkoa, jotka toimivat muun muassa esteenä neuvostosukellusveneille.

Kaksi kolmasosaa Kirkkonummesta, kolmasosa Siuntiosta ja melkein koko Degerbyn kunta kuului vuokrattavaan alueeseen. Näin Neuvostoliitto pystyi hallitsemaan koko Baltian aluetta.

Yli 7 200 porkkalalaista evakuoitiin.

Porkkalaan sijoitettiin neuvostoliittolaisia ainakin 30 000, todennäköisesti vielä enemmän. Noin kolmasosa oli siviilejä, upseerien perheenjäseniä, sairaanhoitajia, opettajia jne. Tukikohdassa syntyi paljon lapsia jotka saivat syntymäpaikakseen Porkkala-Udd Leningradin piirissä.

Venäläisten hautausmaa oli lähes kaikille uusi tuttavuus.

Etenkin lapset kokivat Porkkalan ajan myönteisenä. Igormuseo on kerännyt monta tarinaa Porkkalassa vietetystä ihanasta lapsuudenajasta.

Neuvostoliitto päätti vuonna 1955 Nikita Hruštšovin aloitteesta palauttaa Porkkalan alueen Suomelle. Alkuperäisen 50 vuoden vuokrasopimuksen perusteella vuokra-aika olisi kestänyt vuoteen 1994.

Raja avattiin virallisesti 26. tammikuuta 1956. Porkkalalaiset saivat ensimmäistä kertaa käydä alueella 4. helmikuuta.

Kovan poliittisen taistelun jälkeen porkkalalaiset saivat lunastaa maansa takaisin. Evakuoinnin yhteydessä porkkalalaiset olivat saaneet valtiolta korvaukset omistamistaan maista ja kiinteistöistä, aivan kuten runsaat 400 000 karjalaista.

Fanjunkars

Fanjunkarsin torpassa Siuntiossa Aleksis Kivi kirjoitti lähes koko tuotantonsa lähes kymmenen vuoden aikana. Hän oli Charlotta Lönnqvistin hoivissa, jo-

ka antoi Kivelle talonsa toisen pään huoneen, työrauhan ja kodin. Tässä torpassa Aleksis Kivi kirjoitti pääosan tuotantaan mm. romaaninsa Seitsemän veljestä sekä lukuisia näytelmiä ja runoja. Runot Kivi kirjoitti usein ruotsiksi.

Fanjunkarsin torppa jäi Neuvostoliitolle vuokratun Porkkalan alueen sisäpuolelle. Venäläiset purkivat torpan kivijalkaa myöten. Hirret vietiin mahdollisesti Neuvostoliittoon. Aleksis Kiven Seuran edustajille venäläiset sanoivat purkamisen syynä olleen sen, että torppa oli näköesteenä rajavyöhykkeellä. Torppa on rakennettu sittemmin uudelleen.

Matkaseurueemme nautti torpassa päiväkahvit.

Yöpyminen Siuntiossa

Yövyimme Hotelli Siuntiossa ja illastimme yksityistilaisuuden vuoksi muutaman sadan metrin päässä sijaitsevassa Villa Miinassa. Samalla saimme kuulla sen historiasta, joka juontaa juurensa Miina Sillanpään

vuonna 1921 perustamaan loma- ja virkistätymispaikkaan Lepopirttiin, joka sittemmin nimettiin Villa Miinaksi.

Matka jatkui maittavan aamupalan jälkeen ja viimeinen kohteemme oli Kirkkonummella sijaitseva maatilatoratori. Kohteessa ehdimme tehdä pieniä ostoksia, juoda kahvia tai herkuilla jäätelöllä.

Maatilatorilta osa matkaseurueesta jatkoi kotiin omilla autoillaan.

Matkan kohteet poikivat paljon keskusteluja muun muassa siitä, miten vähän Suomessa on puhuttu Porkkalan vuokra-ajasta. Vähän on myös keskusteltu siitä, miten neuvostoliittolaiset käyttäytyivät alueella tuhoamalla käytännöllisesti katsoen jopa viljapeltoja. Peltoja oli nimittäin käytetty panssarivaunujen harjoittelukenttänä ja maa tiivistynyt melkein käyttökelvottomaksi.

Myöskään Aleksis Kiven tuotteista vuosista Fanjunkarsissa ei ole juuri puhuttu. Hänen kuolintorppansa tiedetään kyllä.

*Teksti ja kuvat:
Eija Virolainen*

Igor museossa Degerbyssä oli tallennettuna Porkkalan vuokra-ajan esineistöä, valokuvia ja muuta materiaalia.

100 vuotta Vuoksenrannan historiaa

Tämän vuoden alussa tuli kuluneeksi 100 vuotta Vuoksenrannan kunnan perustamisesta. Kunnan toimikausi jäi lyhyeksi, reilu 15 vuotta rauhan aikaa ja vajaa 10 vuotta poikkeusoloissa siirtokuntien lakkauttamiseen. Kunta oli pieni, pääasiassa maataloudesta toimeentulonsa saava väestö oli määrältään kuntaa perustettaessa 3537 asukasta ja 31.12.1939 heitä oli 3602.

Vuoden 1865 kunnalliset asetus eli Keisarillisen Majesteetin Armollinen Asetus kunnallishallituksesta maalla (AsK4/1865) määräsi, että Suomessa maaseudun kirkkopitäjien vastuulla olleet maalliset asiat siirrettiin maalaiskuntien tehtäväksi ja hengelliset asiat luterilaisten seurakuntien vastuulle. Kirkolle jäi maallisista tehtävistä väestökirjanpito ja se sai pitää koko omaisuutensa. Vuoden 1899 alussa voimaan tullut em. asetuksen uudistus siirsi valtion tehtäviä portaattain alaspäin. Tämä lisäsi kuntien tehtäviä ja oli osaltaan kiihdyttämään uusien kuntien syntyä 1900-luvun al-

kuvuosikymmeninä.

Kaupungeissa maallinen hallinto oli kuulunut jo vuosisatoja porvarissäädyn raadille. Vuoksenrannassa kunnan muodostamisen prosessi eteni poikkeuksellisen hitaasti. Määräysten mukaan ensin oli perustettava seurakunta. Ensimmäinen Keisarillisen Majesteetin armollinen määräys seurakunnan perustamiseksi oli marraskuun 5. päivästä 1913. Merkittävimpänä syynä hitauteen oli keskustelu, riitely ja kaupankäynti uuden seurakunnan rajoista. Joillakin kylillä oli halukkuutta säilyä Antrean seurakunnan yhteydessä tai liittyä läheiseen Räisälän seurakuntaan. Eteläiset kylät halusivat jossain vaiheessa myös Vuoksen seurakuntaan. Potentiaalein uuden seurakunnan leviämisuunta oli kuitenkin etelään ja itään. Etelän ja idän suunnalla Vuoksen seurakunta oli aloittanut toimintansa jo vuonna 1914, jolloin siihen liitettiin Uudenkylän ja Päivä-kiven kylät Valkjärveltä, Kuninkaanristin, Noisniemen ja Räihärannan

kylät Sakkolasta ja Vuosalmen kylä Muolaasta. Vuoksen kunnan toiminta alkoi seurakunnan perustamisesta kolmen vuoden päästä – vuoden 1917 alusta.

Vuoksenrannan evankelisluterilaisen seurakunnan ensimmäinen kirkkokokous oli tammikuun 14. päivänä 1916. Tällöin valittiin seurakunnalle kirkkoneuvosto, johon tulivat Tuomas Tonteri, Juho Vanhanen, Pietari Kuparinen, Juho Kemppi, Pietari Jantunen, Antti Virolainen, Tahvo Iivonen ja Matti Ruponen. Kirkon isännöitsijäksi valittiin Tuomas Suni. Saman vuoden marraskuussa pidetyssä kirkkokokouksessa otettiin vastaan Juho ja Maria Ruposen kirkon paikaksi ja hautausmaaksi jo vuonna 1912 lahjoittama 2,5 hehtaarin tontti. Kirkon tonttia laajennettiin myöhemmin kolmeen otteeseen.

Vuoksenrannan seurakunta aloitti toimintansa vuonna 1916 Antrean pappien hoitamana. Vuodesta 1918 pastori Aarre Huurre määrättiin virkaatekeväksi papiksi. Kankaalan

Vuoksenrannan kunnanhallitus vuonna 1941. Eturivissä vasemmalta kunnansihteeri Kaija Viskari, Matti Virolainen (Pekon-Eskola) Simo Kiuru (Kannusti) ja Yrjö Ruponen. Takarivissä vasemmalta Arvi Kuisma, Armas Talikka (Hovimäki) ja Paavo Heikkonen. Sota-aikana kunnallinen valta oli keskitetty kunnanhallitukselle.

Vuoksenrannan viimeinen kunnanvaltuusto valittu vuonna 1936. Edessä Paavo Heikkonen, Juho Kiuru (Kaipio), Kaija Viskari (kunnansihteeri), Armas Kuisma, Simo Kiuru, Yrjö Ruponen. Takana vasemmalta Simo Ijäs, Matti Pekkonen, Juho Kiuru (Hietä-aho), Antti Jantunen (Pientalo), Armas Talikka, Jussi Potinkara (varajäsen) ja Antti Virolainen. Kuvasta puuttuvat valtuuston jäsenet livari Pöysti, Esa Kemppe, Antti Kempainen ja Toivo Heikkonen.

hautausmaa otettiin käyttöön vuonna 1918 ja sinne ehdittiin haudata noin 530 vainajaa ja 48 sankarivainajaa. Päätös kirkon rakentamisesta tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 1920. Riita kirkon paikasta jatkui monin valituksin ja johti lopulta Vuoksenlaakson metodistiseurakunnan perustamiseen Kaskiselän kylään. Seurakuntaan liittyi pääasiassa eteläisten kylien asukkaita. Seurakunnan jäsenmäärä oli laajimmillaan yli 800 jäsentä. Tämä heikensi merkittävästi evankelisluterilaisen seurakunnan taloutta.

Kunnan rajojen oli oltava yhdenmukaiset seurakuntien rajojen kanssa. Vuoksenrannan kunta aloitti toimintansa vuoden 1924 alusta – 11 vuotta ensimmäisestä Keisarin tekemästä seurakunnan perustamispäätöksestä. Uuden Vuoksenrannan kunnan luottamushenkilövaali toteutettiin joulukuun 4. päivänä 1923. Tätä varten oli Antrean kunnan valtuusto asettanut tarvittavat vaali-toimielimet vaalin suorittamiseksi.

Ensimmäiseen kunnanvaltuustoon tulivat valituiksi Antti Tonteri, Juho Jantunen, Antti Jantunen, Josef Virkki, Matti Ruponen, Juho Talja, Heikki Virolainen, Matti Patrakka, Esa Kemppe, Antti Skyttä, Pekka Tontteri, Eljas Ruponen, Tuomas Paappa, Martti Talja, Simo Kempainen, Paavo Heikkonen, Esko Talikka ja Juho Ruponen.

Kunnallislautakunnan puheenjohtajaksi valittiin 19-vuotias Simo Kiuru, varapuheenjohtajaksi Antti Pulli ja jäseniksi Tuomas Paappa, Juho Kemppe, Tahvo Iivonen ja Tuomas Kuisma. Nimistä tunnistatte varmaan esivanhempianne, tosin samalla nimellä asui kunnassa useita.

Nuorta kuntaa kohtasi jo seuraavana keväänä ankara tulva. Kylvöaikaa oli veden alla 3400 hehtaaria, josta peltoa oli 380 hehtaaria ja loput lietemaata ja luonnonniittyä. Tulvasta aiheutuneiden suurten menetysten vuoksi kunta anoi valtiolta matalakorkoista ja pitkäaikaista katolainaa yhdessä Antrean kunnan kanssa edel-

leen lainattavaksi kadosta kärsineille viljelijöille. Lainaa otettiin yhdessä antrealaisten kanssa 300 000 markkaa (120 000 euroa). Antrean kunnan myötäjäiset uudelle kunnalle olivat niukat. Tämä lisäsi kunnan ahdinkoa. Viiden koulun siirtymisestä jouduttiin maksamaan 57 000 markan korvaus Antrean kunnalle.

Siirtyvän omaisuuden arvo oli reilu 900 000 markkaa (360 000 euroa). Kunta joutuikin heti ottamaan toimintansa aloittamiseen lisälainan 150 000 markkaa. Kunnan toimisto oli aluksi Pekka Munukalta hankitussa talossa. Tuosta talosta lienee laajennuksen jälkeen tullut kunnallääkärin asunto. Kunnan rahasto oli uskottu 10 vuoden ajan maanviljelijä Juho Talikalle. Hän oli siis kunnan talouspäällikkö. Talikka hoiti erinomaisesti vaativaa tehtävää, kunnes perustettiin kunnankirjurin virkavuoden 1935 alusta. Tehtävään valittiin Kaija Viskari. Näin kunnanvaltuuston ja kunnallishallituksen ja lautakuntien pöytäkirjat sekä uusien pito

saatiin keskitettyyn hallintaan.

Veroäyri vaihteli 6-8 markan vaiheilla. Tarkalla taloudenpidolla oli kunnan talous saatu kuntoon talkoovoimin 1930-luvun alkuun mennessä. Uusia suuria taloudellisia päätöksiä oli kuitenkin luottamusmiehistä koostuvalla kunnanhallinnolla tehtävänä talouslaman aiheuttaman työttömyyden taltuttamiseksi vuosina 1932-1934. Työttömyyttä Vuoksenrannassa ei voitu kuitenkaan verrata teollisuuspaikkakuntiin, kun teollisuutta oli vain nimeksi.

Kunta teetti ja kunnosti hätäaputöinä Niittysuon tien eli Korpilahden ja Oravankydön välisen 19 km pitkän maantien. Tien kustannus oli merkittävä 730 000 markkaa (350 000 euroa), tästä syystä tietä kutsuttiinkin miljoonatieksi. Valtionapua saatiin hankkeeseen reilu kolmannes. Tien ylläpitoon onnistuttiin saamaan myöhemmin valtion tukea. Samoihin aikoihin tehtiin Virkinniemestä kirkonkylään johtava tie ja suoritettiin Murkinamäeltä Vuoksenrannan kirkolle johtavan tien oikaisu ja uuden sillan teko Otamoinjoen ylitse. Kuitavustöitä tehden saatiin uutta peltoa eri puolilla pitäjää. Lama-ajan lopuksi valmistui myös Vuoksenrannan valkealta hohtava kirkko vuonna 1935. Seurakunta myi seurakuntakodiksi kaavaillun väliaikaisen kirkkorakennuksen kunnalle vuonna 1937. Kunta kunnosti rakennuksen perusteellisesti edustavaksi kunnantaloksi ja kirjastoksi. Ulkomaalaus valmistui vasta kesällä 1939. Istuntosalin koi-vulakatut tuolit oli teetetty Viipurissa.

Kunta omisti ennen talvisotaa kansakoulut Kankaalassa, Korpilahdessa, Pöyryniemelellä, Niittysuolla, Oravankydössä, Härkkorvessa, Kaskiselässä ja Sintolassa. Opettajat olivat merkittävien kunnan työntekijäryhmä. Kankaalassa eli kirkonkylässä oli kunnantalon lisäksi lääkäritalo, kulkutautisairaala ja siinä kättilön toimitila. Apteekki valmistui kunnan omilla säästöillä juuri ennen talvisotaa. Vanhainkoti oli tarkoitus rakentaa 1940-luvun alkupuolella.

Kunnalla oli omistuksia Rauhan ja Tiurun kuntainliitoissa. Kunnan palkkalistoilla oli opettajien ja kunnankirjurin lisäksi kunnanlääkäri, kä-

tilö ja osa-aikainen kirjastonhoitaja. Muu hoidettiin edelleen luottamusmiesten voimin.

Kunnan talous lähti kohentumaan 1930-luvun puolivälin jälkeen samalla kun koko maan talous koheni. Pätevällä kunnankirjurilla Kaija Viskarilla oli varmasti osansa talouden positiiviseen kehitykseen.

Kunnalla oli kuitenkin edelleen merkittävä velkataakka talvisodan alkaessa ja kassa oli niukka. Jatkosodan aikana pystyttiin toteuttamaan kunnallisverotus vain vuonna 1943 ja osin vuonna 1942.

Vuoksenrannan kunta oli uudistushaluinen ja oli mukana useiden laajojen uudistushankkeiden suunnittelussa. 1920-luvulla oltiin mukana yhdysradan suunnittelussa Valkjärven radalta Kylä-Paakkolasta Vuoksen yli Kaskiselän ja Oravankydön kautta Räisälään Raudun Käkisalmen radalle. Toinen mittava suunnitelma vuosikymmentä varhemmin oli ollut Vuoksen kanavan rakentaminen Viipurista Heinjoen kautta Vuokseen, Sintolan kohdalle.

Kunnan sähköistäminen oli suunnitteilla 1930-luvulla. Tässäkään ei ehditty edetä suunnittelua pidemmälle. On todennäköistä, että kunnan eri kylät olisivat saaneet sähkönsä eri suunnilta kunnan ulkopuolella olevista kunnista. Näin toteutuikin Härkkorven ja Oravankydön asukkaiden saadessa jatkosodan aikana sähkövirran armeijan rakentamana Räisälästä käsin. Jatkosodan aikana kunnan asioita hoiti kunnan hoitokunta, joka käytti myös valtuuston päätösvaltaa lukuun ottamatta merkittävää omaisuuden hankintaa tai myyntiä. Kunnan hoitokunnan puheenjohtajana toimi kunnankirjuri Kaija Viskari, varapuheenjohtajana Simo Kiuru, ja jäsenenä Armas Kuisma, sekä varajäsenenä Paavo Heikkonen, Antti Jantunen, Armas Lp Talikka, Jussi Kiuru, Arvi Kuisma ja Armas Jp. Talikka.

Sodasta huolimatta jokapäiväinen elämä kunnassa oli palaamassa rauhanomaisiin uomiin. Kunnat eivät saaneet Talvisodan korvauslain mukaan korvausta menettämästään omaisuudesta, ei kiinteästä tai irtaimesta. Valtion rahoitusta sai ainoastaan velkojen maksuun, mikäli kun-

nat eivät omin voimin kyenneet niistä selviytymään. Tätä korvausta Vuoksenrannan kunta sai 150 000 markkaa. Muun osan veloistaan noin 0,5 miljoonaa markkaa kunta maksoi irtaimiston ja kuntainliitto-osuuksien myynnistä saamallaan tuloilla ja keretyneillä rahavaroilla, joita lisäsivät jatkosodan kestäessä osin toteutetut kunnallisverotukset. Kunta oli jätettävä 18. kesäkuuta 1944. Viimeisen sadonkorjuu tehtiin osin 4.9.1944 aselevon jälkeen ennen 19.9.1944 tapahtunutta kunnan luovutusta.

Päätös Vuoksenrannan kunnan lakkauttamisesta tehtiin 30.9.1948, kunta oli varaton. Takaisinpaluuseen liittyvä rakentaminen oli ollut vähäistä. Suuria vaurioita ei ollut rakennuksissa. Kalusto oli kärsinyt eniten. Suurin kunnan menoerä sodan aikana oli opettajien ja kunnan muiden viranhaltijoiden palkat. Auki räjäytetyn arkistoholvin kunnostus oli suurin aineellinen kohde. Kunta sai valtionapua vähäisiin siirtoväen huoltoavustuksiin. Kunnan talous ei enää kestänyt toista lähtöä ja viiden vuoden evakkoaikaa. Loppua edeltävät kuukaudet kunnanhoitolautakunta kamppaili täysin maksukyvyttömänä. Kunnansihteerille ei pystytty maksamaan palkkaa, sen sijaan hoidettiin tilintarkastuksen ja kuntalaisten saatavat. Se oli kunniakysymys. Valtio ei antanut apua kunnan maksukyvyttömyyteen hakemuksesta huolimatta.

Kun oli kulunut tasan viisi vuotta Vuoksenrannasta lähtemisestä, Vuoksenrannan pitäjän muistojuhla pidettiin Joutsan yhteiskoululla kesäkuun 19. päivänä 1949.

KOTIIN KARJALAAN

Eino Munukka

Karjalaan, Karjalaan, käy mulla aatokseni tie/Ei sinne varmaan, luokodin armaan, mua polku kaita koskaan vie./Siell' muistot lapsuusvuosien, ne säilyy aina mielessäin./Ne sitten vasta unhoon jää, kun päättyy mulla elo tää./Siell' kesän kukkain kauneimpain, pois lähdin luota Karjalan./En enää sinne mennä saa, kun se ompi vieraan maa.

Martti Talja

Karjalan Liiton puheenjohtaja

Allakka 2025 vie antrealaiseen kulttuuriin

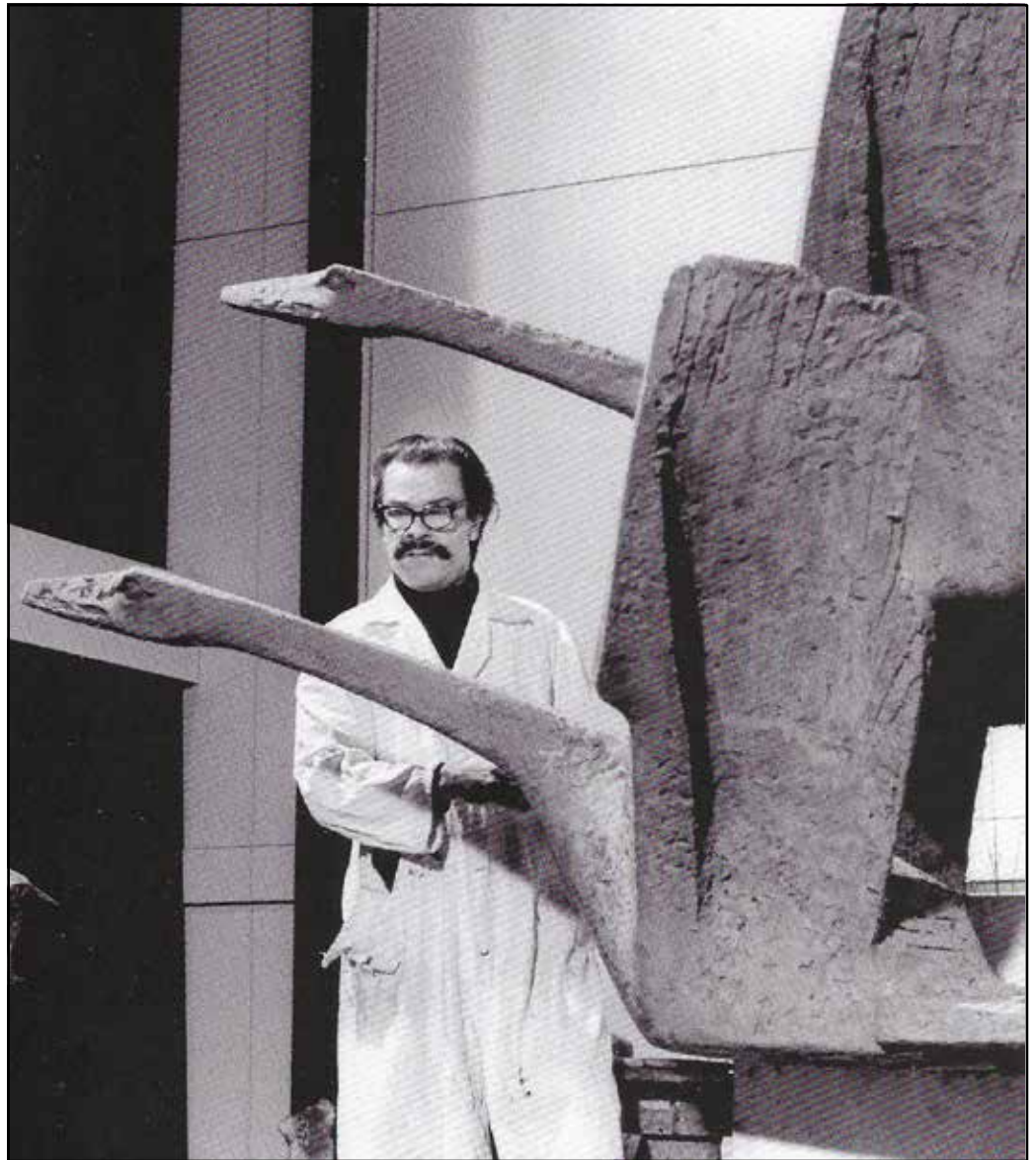
Elämykset ruokkivat meitä – onpa se kauris maisema, lintujen laulu tai hyllyvä suo. Tai jollain on taito tuoda ne eteemme. Tai itse laulamme, soittamme, näyttelemme, maalaamme, veistämme - annamme kaikkien aistien toimia. Jo aikojen alussa kokoonnuttiin yhteiselle nuotiolle kertomaan tarinoita. Aina on tiedetty, mitä tämä merkitsee yhteisölle ja itse kunkin hyvinvoinnille.

Antrean seinäallakka 2025 nostaa esiin näitä hyvinvoinnin lähteitä. Antrean vilkkaaseen kulttuuriin kuuluivat mm. laulajat ja kuorot, soittajat ja soitto-kunnat, kirjailijat, runoilijat, näyttelijät ja tanssijat.

Heitä oli joka kylässä. Paikallista elämää värittivät kesävieraat ja muut kävijät: Hugo Simberg maalasi Kuukaupin maisemia, Kersti Bergroth tallensi murretta näytelmiinsä, Hanna Granfeltin laulu kiiri Vuoksen rantamilla. Heihin ja moniin muihin voi tutustua Antrea-allakassa 2025.

Allakka on kierresidentoinen seinäallakka napakasta kartongista. Sen koko on 30 x 21, avattuna 30 x 42. Aukeaman yläosassa on valokuva teksteineen, alaosassa kuukausi nimipäivätietoineen.

Kannessa on pitäjän kartta, takakannessa lähdetietojen lisäksi Karja-

Paimenpojasta professoriksi kulki kuvanveistäjä Armas Hutrini elämäntaival. Aiheina olivat usein rakkaat eläinaiheet, tässä joutsenet vuonna 1976 Kanadan Thunder Bayhin paljastetussa suomalaisten siirtolaisten muistomerkinä. Antrea-Seuralle hän suunnitteli lipun ja pöytästandaarin, jonka pohjalta muotoili myös pitävävaakunan. Niiden aiheina ovat Karjalan värien kentässä aaltoileva hopeinen Vuoksi ja Andreaxen risti. Hän on myös suunnitellut Antreaan siunattujen talvi- ja jatkosodan sankarivainajien muistopatsaat. (Kuva kirjasta Armas Hutri – paimenpojasta professoriksi)

lan kannaksen kartta sekä tiedot allakan julkaisijasta Antrea-Seurasta ja tämän päivän Antreasta. Allakka on oman käytön lisäksi mitä mainioin joululahja esimerkiksi suvun nuoremmille.

Allakan hinta on 20 euroa + postikulut. Tilaukset joko www.antrea.fi -sivustolla olevalla tilauslomakkeella tai sähköpostitse sirkka.rautioaho@finnet.fi.

Karjalan Liitto uudistuu

Kulunut vuosi on Karjalan Liiton 84. toimintavuosi. Vuoden kohokohta olivat karjalaiset kesäjuhlat Mikkelin Saimaa Stadiumilla. Kävijöitä kaksipäiväisen juhlien eri tapahtumissa oli yhteensä noin 10 000 osanottajaa. Karjalaiseen Messuun Mikkelin tuomiokirkkoon eivät kaikki osanottajat mahtuneet sisään. Pääjuhlan juhlapuhujana oli Suomen pankin pääjohtaja Olli Rehn. Kesäjuhlat oheistapahtumineen oli onnistunut kokonaisuus ja juhlien talouskin toteutui suunnitellusti.

Kulunut vuosi on ollut Karjalan Liitossa muutosten vuosi. Kuluvaan vuoteen aikana saatetaan loppuun Sence-jäsenrekisterijärjestelmän käyttöönotto. Vuoden 2025 jäsenlaskutus tapahtuu uuden järjestelmän avulla. Uudistuksen myötä Karjalan Liiton jäsenyhteisön jäseneksi voidaan liittyä myös suoraan Liiton sivuilta. Tämä edellyttää kuitenkin

jäsenyhdistysten mallisäännöissä tämän kaltaisen liittymisen hyväksyntää.

Jäsenrekisterissä olevien omien tietojen päivittäminen mahdollistuu. Karjala-kortti toteutetaan myös mobiilina ja samalla sovelluksessa avautuvat jäsenpalvelut ja jäsenedut.

Karjalaisten tapahtumien hallinnan kokonaisprosessi tapahtuman julkaisusta ilmoittautumiseen ja osallistujamaksujen laskuttamiseen on mahdollista yhdessä järjestelmässä.

Kuluvaan vuoteen aikana on käytetty ulkopuolisen asiantuntijan avustuksella lävitse Liiton taloushallinto. Kehittämistoimenpiteinä on Liiton tilikartta uusittu toimintolähtöiseksi. Tämä mahdollistaa talouden tarkemman suunnittelun ja seurannan. Vuoden 2025 taloussuunnitelma on laadittu uutta tilikarttaa hyödyntäen. Liiton kirjanpito siirretään kilpailutuksen jälkeen vuoden 2025 alusta

Tilingo Oy:lle. Tilinpitojärjestelmästä on yhteydet jäsenrekisteriin ja SieMie-puodin toimintoihin. Uudistuksen myötä Karjalan Liiton henkilöstö pystyy tukemaan entistä paremmin Liiton jäsenkuntaa.

Vuoden 2023 lopulla Liiton sijoitustoiminta oli siirretty EVLI-sijoitusrahastolle kokonaisulkoistus-sopimuksella. Seuranta osoittaa, että toimenpide oli onnistunut Liiton varallisuuden turvaamiseksi.

Karjalan Liiton liittovaltuusto päätti 23.11.2024 Evakkojen liputuspäivästä kaikkien toisen maailmansodan takia evakkoon joutuneiden yhteiseksi liputuspäiväksi. Liputuspäivä tulee olemaan 20. päivä huhtikuuta. Toivon kaikkien vuokserantalaisten nostavan tuolloin lipun salkoon ylpeänä karjalaisuudestamme.

Karjalan Liiton vuoden 2025 teema on ”Aineeton karjalainen kult-

Kesäjuhlien juhlapuhuja Olli Rehn yhdessä puolisonsa Merjan (äärimmäisenä oikealla), piispa Mari Parkkisen ja Hannele ja Martti Taljan kanssa.

tuuriperintö”. Teeman mukaisesti keskeisin toimintatavoite on turvata karjalaiselle yhteisölle kertyneen kulttuuriperinnön taltioiminen ja välittäminen kiinnostuneille digitoidusti. Jäsenseuroilla on lähes 500 kirjallista julkaisua ja lukuisa joukko muuta aineellista ja aineetonta kulttuuriperinnön tuotetta, jotka pääasiallisesti käsittelevät pakkoluovutetun Karjalan olosuhteita, toimintaa ja kulttuuria.

Karjalainen kulttuuriperintö verkkoon -hankkeen jatkeena toteutetaan Karjala-portaalin rakentaminen. Ensimmäisenä toimenpiteenä on Liiton ja jäsenyhteisöjen verkkosivu-uudistus vuoden 2025 aikana. Yhtenäinen digitaalinen tietoaalusta mahdollistaisi Karjalaa koskevan kirjallisen ja kuvallisen tiedon kokoamisen yhteiseksi tietovarannoksi, josta nykyisin käytettävissä olevia hakukoneita paremmin voitaisiin etsiä tietoa pakkoluovutetusta alueesta.

Tiedon hallinnassa huomioidaan

tekoälyn tarjoamat mahdollisuudet tiedon etsintään, kokoamiseen ja julkistamiseen. Tietovarantoa hyödynnäisivät Liiton ja seurojen viestintä sekä muut karjalaisuudesta kiinnostuneet tahot sekä yksittäiset kansalaiset.

Yhtenäisen digitaalisen tietoaalustan välttämättömyys on ilmeinen. Karjalaisten säätiöiden seminaarisissa 11.10.2024 dosentti Maija Mäki esitti tekoälyn tekemän karjalaisen kylän kuvan. Hän oli antanut kuvan aiheeksi ”vanha karjalainen kulttuuriperintö”. Tekoälyn tekemä kuva oli hämmäntävä, se esitti lähinnä rajantakaista vanhaa ylikoristeltua karjalaista rakennusta rehevine puutarhoineen ja venäläistyylisesti puukeutuneen naisen.

Tekoäly etsii olemassa olevasta digitaalisesta tiedosta pyydetyn dokumentin tai kuvan. Näin välittyvä yhteenveto on tiedon valtavirran mukainen. Meidän tuleekin aktiivisesti tallentaa ja nimetä koko luovutetun

alueen kulttuurin moninaiset piirteet hakusanoilla ”karjalainen kulttuuriperintö tai Karjala”, jotta karjalaisen kulttuurin kaikista piirteistä tulee tietoa tekoälyn hakutoiminnolle. Muussa tapauksessa Suomen puoleisen ja pakkoluovutetun alueen kulttuurin monipiirteisyys uhkaa kadota ikiajoiksi tulevien tiedonhakumenetelmien vuoksi. ”Kukaan muu ei kisan häntää nosta, ellei kissa itse”, tätä vertausta käytti väitöskirjaohjaajani aikoinaan.

Olkaamme siis ylpeitä moni-ilmeisestä vuoksenrantalaisuudesta ja karjalaisuudestamme. Tuokaamme se esille modernein keinoin, näin tulevaisuuden tekoälykin löytää meidät. Tällä tavoin voimme saada uusia aktiivisia toimijoita seurojen jäseniksi mukaan karjalaisen kulttuurin säilyttämiseen ja siirtämiseen seuraaville sukupolville.

Martti Talja

Karjalan Liiton puheenjohtaja

Vuoksenrantalaiset Karjalaisilla kesäjuhilla Mikkelissä

Karjalaiset Kesäjuhlat järjestettiin Mikkelissä viikkoa ennen juhannusta 15.-16.6.2024. Juhla keräsi viikonlopun aikana yli kymmenentuhatta osallistujaa.

Kaikille avoin juhla sai liikkeelle paitsi karjalaisia ja karjalaisuusmielisiä, myös karjalaisuudesta kiinnostuneita.

Viikonloppu sisälsi monipuolista ohjelmaa vähän jokaiselle: Oli Karjalamesut ja karjalainen tori, pitäjänfoa, sukututkijoita, musiikkia karjalan kielellä, käsityöperinnettä, kyykkää, maratonia ja golfia. Tietysti ihan pakko oli myös poiketa piirakkakahvilassa. Oli näkökulmia ja keskustelun avauksia karjalaisuuteen, mm. seminaari ja paneeli, jossa osallistujat toivat esiin tapoja kierrättää ja uudistaa karjalaisuutta eri tavoin.

Kaikkiin tapahtumiin ei millään ehdi mukaan, mutta ”Muuttuva ja moninainen karjalaisuus” - paneelikeskustelua kävin mielenkiinnolla kuuntelemaan.

Vuoksenranta-seura oli mukana omalla myyntipöydällä. Monipuolinen kirjavalikoimamme tuntui kiin-

nostavan ja kauppaakin kävi. Jälleen kerran tuli todettua, että parasta antia olivat ne monet keskustelut, joita siellä käytiin. Tutkittiin yhdessä Vuoksenrannan ja Kannaksen karttoja ja muisteltiin isovanhempia sekä reissuja entisiin kotikyliin.

Yksi juhla viikonlopun huippujutuista oli tietysti näyttävä juhla-kulkue, johon osallistui noin 1700 henkeä. Oli hienoa marssia auringonpaisteisessa Mikkelissä, kun ihmisiä

oli kertynyt sankoin joukoin kadunvarsille. Joka kerran on yhtä hauskaa seurata, kuinka juhla-kulkue onnistuu järjestäytymään sujuvaksi marssiryhmäksi kaiken sen alkuhässäkän ja sähläyksen jälkeen.

Seuraavan kerran Karjalaiset kesäjuhlat järjestetään vuonna 2026. Karjalan Liitossa pohditaan kuulemma juhlan siirtämistä jatkossa viikkoa varhemmaksi, koska juhannuksen alla on runsaasti muita tapahtumia.

Päivi ja Hannu Virolainen Karjalaisilla Kesäjuhilla. (Päivi Virolainen)

Vuoksenrannan kirkon kuulumisia

Vuoksenrannan Kankaalan kirkkorakennuksen ja hautausmaa-alueen kunnostamiseksi Vuoksenranta-seura teki merkittävän työn. Alueen muistomerkit pystytettiin ja kirkko kunnostettiin vuodesta 1991 alkaen paikallisviranomaisten luvalla ja apua saaden paikalliselta teollisuudelta kirkon kunnostuksessa.

Kirkon kunnostamisen jatkamiseksi aloitettiin neuvottelut Kamenogorskin kaupungin kanssa hautausmaan ja kirkkorakennuksen merkitsemiseksi Venäjän uuteen maarekisteriin.

Neuvottelut katkesivat Krimin valtauksen jälkeen, olimme vihollismaa EU:n jäsenenä. Vuonna 2015 solmimme kuitenkin Kamenogorskin kanssa yhteistyösopimuksen, joka mahdollisti kirkon ja hautausmaan ylläpidon, kunnostuksen ja hoidon. Noinmäen kirkon paikan vaaliminen kuului sopimukseen, mutta Leiposiin hautausmaa jäi Käkisalmen alueen Romaskin (Kuninkaanristi) kunnan hallintoon eikä yhteyksiä sinne saatu. Tämä ei estänyt hautausmaan vuosittaisia kunnostustoimenpiteitä.

Losevski kurort (Kiviniemen lomat) toteutti Sakkolasta Antreaan kulkevan matkailureittihankkeen vuonna 2020. Reitti kulki Vuosalmelta, Vuoksenrannan kirkonkylän kautta Antreaan. Vuoksenrannan alu-

Palvelutapahtuma kirkossa 7.7.2022. Kuvassa Inkerin kirkon piispa Ivan Laptev neljäs vasemmalta ja Inkerin kirkon kiinteistöhoitaja Aleksandr Kudryavtsev kolmas vasemmalta.

eella oli useita informaatiopisteitä, mm. metodistikirkon yhteydessä Kaskiselässä ja Kankaalan kirkolla. Infotaulujen tagien takana on laajempi informaatio kohteesta.

Inkerin kirkko Vuoksenrannassa

Inkerin kirkon rakennuksista vastaava pappi Aleksandr Kudryavtsev kertoo Vuoksenrannan kirkon tämän päiväisistä kuulumisista seuraavaa. Inkerin Kirkko on jo muutaman vuoden ajan toiminut uskonnollisten kiinteistöjen palauttamiseksi kirkon käyttöön ei ainoastaan Leningradin alueella vaan myös koko Venäjällä.

Näiden kohteiden käyttö oli osana yhteistyötä suomalaisten uskonnollisten järjestöjen kanssa ja se yhteistyö oli tärkeä Inkerin kirkon toiminnan tukemiseksi. Valitettavasti Covid ja sen jälkeen Ukrainan sota ovat estäneet Inkerin kirkon ja suomalaisten yhteistyötahojen suunnitelmien toteuttamisen.

Raja Venäjälle on sulkeutunut.

Nykytilanteessa Inkerin kirkko joutuu keksimään uusia toimintatapoja toimintansa kehittämiseksi Venäjällä tavoitellessaan mm. luterilaisten kirkkorakennusten palauttamista uskonnolliseen käyttöön. Pie-

tarin arkkitehti- ja rakennusyliopisto toteutti 2020-luvun alussa Karjalankannaksen alueen säilyneiden suomalaisten evankelisluterilaisten kirkkorakennusten inventointiin.

Kirkolliseen käyttöön palauttamisessa Inkerin kirkko auttaa muodostamaan ei-kaupallisia järjestöjä, jotka laativat kirkkojen kunnostusprojektit ja saavat valtion apua niiden toteuttamiseksi. Yksi näistä projekteista on uskonnollisen erikoisalueen muodostaminen, johon kuuluisivat mm. Vuoksenranta ja Vuoksela. Tällä alueella olisi mahdollista järjestää erilaisia uskonnollisia tapahtumia, jumalanpalveluksia Vuoksenrannan kirkossa Pietarin seudulta ja Kannaksen alueelta tapahtuvien uskontomatkojen puitteissa.

Inkerin kirkon on otettava huomioon myös se, että tällä hetkellä Vuoksenrannan ja Vuokselan alueella on hyvin vähän pysyvästi asuvia ja se oli yhtenä ongelmana Vuoksenrannan kirkkorakennuksen palauttamisessa Inkerin kirkolle. Vuoksenrannan kirkon käyttö muiden tapahtumien paikana, esim. konferenssien ja kokouksien pitoon on yksi mahdollisuus. Vuokselassa on vastavuoroisesti olemassa majoitusmahdollisuus, mutta kirkkorakennus on pahasti vaurioitunut ja katoton.

Kirkon sähköistykseen valmistelutyöt, kuvassa on Mihail Kovalev.

Kirkon tulevaisuudesta

Vuoksenrannan kirkkorakennus siirtyi Inkerin Kirkolle talvella 2024. Edelleen Inkerin kirkko käy neuvotteluja hautausmaan liittämisestä kirkon yhteyteen. Maa-alueet asutuskeskuksissa ovat paikallisen kunnan, Kamennogorskin kaupungin omaisuutta. Hautausmaalle ovat viranomaiset tehneet kaavan, jonka tulkinnasta käydään neuvotteluja. Tavoitteena on rauhoittaa hautausmaa kaikelta toiminnalta ja säilyttää se suomalaisten hautausmaana. Hautausmaa-alueen muistomerkit ovat säilyneet koskemattomina. Meidän vuoksenrantalaisten pystyttämälle hautausmaamuistomerkille on haettu Moskovasta Vojennyje Memorialy:ltä Venäjän nykyainsäädännön mukaista uutta lupaa.

Inkerin kirkon toimesta kirkkorakennusta ollaan sähköistämässä sekä toteuttamassa sääsuojausta ikkuna-aukkoihin. Me vuoksenrantalaiset toivomme, että hartaasti vaalimamme esivanhempiemme hautasijat ja kirkkorakennus saisivat olla meidän Karjalan kansan pysyvänä muistomerkkinä vieraalla maalla.

*Teksti: Peter Zakrevski
ja Martti Talja*

Kuvat: Peter Zakrevski

Vuoksenrannan kirkko 7.7.2022.

Vuoksenranta-seura ry:n hallitus ja toimihenkilöt vuodelle 2025

Puheenjohtaja **Päivi Virolainen**, Päijätsalontie 91, 19700 Sysmä, puh. 0400 715933, paivi.virolainen(at)icloud.com (Korpilahti)
Varapuheenjohtaja **Pekka Kemppi**, Kotirannantie 33, 19700 Sysmä, puh. 040 5887290, pekka.kemppi(at)phnet.fi (Karkeala)
Sihteeri **Taina Eskola**, Oksatie 8, 18120 Heinola, puh. 040 8385660, eskola.taina(at)gmail.com (Oravankytö)

Hallituksen muut jäsenet:

Eero Hildén, Retkeilijänkuja 6 A5, 00980 Helsinki, puh 050 3551005, eero.hilden(at)vuosaari.fi (Härk'korpi)
Riika Kivelä, Karhunkatu 39 C 15, 15950 Lahti, puh. 040 4114691, riikakivela@gmail.com (Oravankytö)
Kati Kuisma, Ullantorppa 2 A 14, 02750 Espoo, puh. 050 5330359, kati.kuisma98(at)gmail.com (Korpilahti)
Armi Marklund, Lallukankuja 1 A 7, 00920 Helsinki, puh. 040 7764094, armi.marklund(at)gmail.com (Sintola)
Irja Niilahti, Tarhalante 377, 19600 Hartola, puh. 044 5829123, irja.niilahti(at)phnet.fi (Korpilahti)
Jaana Moilanen, Sankolantie 75, 16730 Kutajärvi, puh. 407639092, moiijaana@gmail.com (Oravankytö)
Liisa Röksä, Teuvonkuja 2 B 10, 19650 Joutsa, puh. 0414510729, liisaroksa(at)gmail.com (Härk'korpi)
Olli Saarela, Pervikintie 4, 19600 Hartola, puh. 040 5219647, ollisaarela65(at)gmail.com (Korpilahti)
Eija Virolainen-Nurminen, Vanhansillantie 250, 19370 Nuoramoinen, puh. 040 3569655, nurmineneija(at)gmail.com (Oravankytö)

Kunniapuheenjohtaja **Martti Talja**, Keijutie 1 B, 15700 Lahti, puh. 044 9775599, marttitapani1951(at)gmail.com (Kaskiselkä)
Tuotemyynti: **Pirjo Virolainen-Kuisma**, Töijensalontie 173, 19700 Sysmä, puh. 0400605562, pirjo.virol(at)kolumbus.fi (Oravankytö)

Antreasta lähtö lapsen silmin

Pirkko Takala (os. Pelli) syntyi Antrean kirkonkylässä isänsä perheen kotona vuonna 1937. Hän oli vanhempiansa Erkki ja Tyyne Pellin (os. Väyrynen) ainut lapsi. Kolmehenkinen perhe muutti vuokralle lähelle muita sukulaisia. Erkki-isä työskenteli maa- ja vesikunnossapidolla ja Tyyne-äiti teki välillä töitä sokerijuurikaspellolla sekä kävi aamuisin lämmittämässä kansanhuoltoa ja kirjastoa.

- Elettiin niin kuin muutkin siihen aikaan. Isä tykkäsi käydä kalassa, ja minä olin usein mukana, Takala kertoo.

Sodan alkaessa Erkki-isä lähti

rintamalle. Perheen asuintalon vie-reisessä metsikössä venäläiset sotavangit tekivät päivät metsätöitä. Pirkko Pirkon omat muistikuvat alkavat Jyväskylästä, johon hänet oli äitinsä kanssa ensimmäisen kerran sijoitettu, kun kotoa oli pitänyt lähteä pois.

Kun Erkki pääsi perheensä luo, oli mahdollista palata Antreaan, ja hän halusi samantien lähteä takaisin kotiin. Tyyne olisi halunnut irtisanoa itsensä oikeaoppisesti Tikkakosken ammustehtaalta, ja työskennellä vielä parin viikon ajan.

- No eihän äiti siinä paljoa voinut. Kun hän töissä ilmoitti lähtevänsä, pomo oli sanonut, ettei enää koskaan

palkkaa karjalaisia, kun ne eivät pysy.

Perhe palasi kotiin Antreaan, ja Erkin oli lähettävä taas rintamalle. Pirkko muistaa, miten kotiseudun valtasi tunne siitä, että tilanne ei pääty hyvin. Sota oli vahvasti läsnä kotioloissakin. Pellin perheen pihapiiriin saapui muutama sotilas torjumaan vihollisen ohjuksia, ja tällöin yksi sotilas menetti toisen käden sormensa.

- Meille alkoi majoittumaan pitkin lattioita ihmiset, jotka olivat joutuneet jättämään kotinsa. Kaikki yrittivät auttaa sen minkä pystyivät. Se on jäänyt mieleen, kun joku saapui kottikärryjen kanssa, ja siinä oli hänen koko omaisuutensa.

Pienen lapsen mieleen ovat jääneet Väyrysen puolen isoäidin hautajaiset, jolloin taustalla näkyi kuinka Viipuria pommitettiin rajusti. Yhtenä päivänä Tyyne tuli kirjastoa lämmittämästä kotiin ja sanoi Pirkolle, että heidän on lähettävä kotoa pois.

Musta, suloinen ja lauantaisin saunova Matti-kissa oli Pirkolle hyvin rakas, ja hän olisi halunnut ottaa sen mukaansa.

- Äiti sanoi, että ei me nyt kissaa voida mukaan ottaa, hyvä jos päästään itse.

Pirkon ja Tyyne-äidin matka evakkoina alkoi kuorma-auton lavalta, joka vei heidät laivaan.

- Isä oli sanonut työkavereilleen, että jos nämä joutuu täältä lähtemään, viekää ne auton lavalla laivan luo. En oikein tarkkaa tiedä mitä reittiä laiva meni, mutta se oli todella täysi. Iäkäs nainen tuotiin paareilla kyytiin, ja hän kuoli kesken matkan.

Laivamatkan jälkeen alkoi usean päivän junamatka, joka ajoittain keskeytyi pommitusten vuoksi. Lotat olivat tarjoilemassa juna-asemilla ruokaa uutta elämää kohti kulkeville karjalaisille.

- Yksi lotta antoi mulle lakritsipatukan. Se oli kyllä jotain mantraa, kun muistan edelleen miten hyvältä se maistui. En varmaan aiemmin ollut edes maistanut lakritsia, Pirkko kertoo liikuttuneena.

Jämijärvi oli tällä kertaa äiti-tytär kaksikon pääte pysäkki. Sieltä heitä

Pirkko Takala noin 1-vuotiaana. Tyyne Pelli otti kyseisen kuvan lisäksi perhealbumin talteen Antrean kodistaan.

ultiin hakemaan yhdellä hevosella ja lantakärryllä.

- Matkalla satoi. Minä ja muut lapset istuimme kärryssä, jonka päälle äiti kääri maton suojaksi. Aikuiset kävelivät koko matkan. Muistan kun pääsimme määränpäähän Hakalan talolle, ja äiti rupesi nousemaan rappuja, niin ne kengät hajosi. Hän vain totesi, että loppuun asti kestitte.

Kirjoittaminen sotarintaman ja kodin välillä takkusi tuolloin, eikä Erkki tiennyt perheensä voinnista mitään. Sattumalta Jämijärvellä vapailta ollut sotilas oli tullut kysymään häneltä, onko E. I. Pelli tälle sukua, kun nimellä varustetut laatikot olivat olleet Jämijärven asemalla.

- Isä kertoi, että ne ovat hänen tekemät laatikot vaimolle ja tyttärelleen. Oli todennut, että meidän on oltava elossa, kerta laatikot ovat menneet Jämille asti. Emme mekään olleet kuulleet isästä mitään. Kerran kävimme katsomassa sotasairaalassa, kun hän oli loukannut polvensa.

Pirkko leikki päivät Hakalan

emännän lasten kanssa.

- Kerran näin kaukaa lähestyvän sotamiehen ja sanoin, että tuo on mun isä. Muut eivät uskoneet, ja lähdin juoksemaan tätä vastaan. Isähän se oli.

Pellit saivat Järvelän pirtin kodikseen, ja sinne asetui lopulta asumaan myös muita sukulaisia. Kesken Pirkon koulunkäynnin he muuttivat Forssaan. Erkki työskenteli kaupungin kunnossapidon traktorikuskina ja Tyyne Finlaysonin tehtaalla.

- Eiväthän he olisi Antreasta halunneet mihinkään lähteä, mutta eivät suuremmin valittaneetkaan. Oli hyväksyttävä, että alkoi uusi elämä.

Forssasta Pirkko löysi myös tulevan aviomiehensä ja lastensa isän Raimo Takalan. He menivät naimisiin yleislakon aikaan. Tytär syntyi vuonna 1957, ja poikansa he saivat vuonna 1962, jolloin tuore perhe oli asettunut Helsingin Alppilaan.

Pääkaupunkiseutu on siitä asti pitänyt pintansa Pirkon asuinpaikkana, mutta kesämökki Tammelassa on

taannut säännölliset reissut edelleen Forssan suuntaan. Nykyisin Pirkolla on arkea ilostuttamassa kahden lapsensa lisäksi seitsemän lastenlasta sekä neljä seuraavan polven edustajaa. Nuorin heistä nautti Karjalaseuralta saadun rotinansa viime vuonna.

Karjalaisuus on ja pysyy Pirkon sisimmässä. Hän on käynyt 10 kertaa bussiretkellä Antrean kirkonkylällä esittelemässä läheisilleen synnyinseutujaan.

Pirkko-mammamme saattaa hyvinkin olla ymmärtäväisin ihminen mitä maa päällään kantaa. Karusta alusta huolimatta hänen ajatuksensa ja elämänsenteensä ovat kultaisia.

- Kai se on sitä, kun on heti alkuun nähnyt kaikenlaista, niin ei jaksa pikku jutuihin murehtia. Haastaakki kyl mie ossaan, mut harvemmin tulloo sitä tehtyy.

Ida Takala

kirjoittaja on yksi Pirkon lapsenlapsista

Pirkko Takala poikansa Tommi Takalan ja nuorimman lapsenlapsensa Kerttu Takalan kanssa. (Kuva: Ida Takala)

Muistoja Someron Kaurakedosta

Syntyi lapsi syksyisellä tuulet niin vinosti vinkui, kun minä parkaisin ensi-itkuni myöhään Armas ja Saima Talikan saunamökissä Aleksis Kiven päivänä. Saman päivänä oli syntynyt Koljosen perheelle Eero-poika.

Olimme ensimmäiset vuoksenrantoiset lapset, jotka syntyivät uusilla asuinsijoilla kahden evakkotien jälkeen. Kahdenkymmenen vuoksenrantalaisen perheen evakkotie oli päättynyt kolme kuukautta aiemmin heinäkuussa 1945. Vuoksenrannan kirkkoherra Arvi Pulli Ähtäristä kävi kastamassa minut ja Eeron ennen talven tuloa. Viisikymmentä vuotta myöhemmin tarvitessani virkatodistusta isäni perunkirjoitukseen minulle selvisi, että kastetodistukseni oli hävinnyt poikkeusoloissa.

Lapsuusvuodet

Lapsuusvuosinani Kaurakedossa elettiin kolhoosiaikaa. Minulla itselläni on hyvin heikot muistot kolhoosiajasta. Vuoden verran nuorempi siskoni Hilikka muistaa miten isä toi

meitä maitokärryillä päämajalta kolhoosin saunasta kotiin pieneen Takalan tupaan, jossa karjalainen suurperheeni asui väliaikaisesti. Nykyään rakennus on vielä jäljellä entisennäköisenä.

Varhaisiin lapsuusmuistoihin liittyy navetan ja päärakennusten rakentaminen ja 50-luvun alussa. Kylän maataloille syntyi uusia asuinrakennuksia ja punatiilisiä pärekattoisia navettarakennuksia, jotka ovat yhä pystyssä. Ikä-ihmiset kaipasivat edelleen kotiin Karjalaan. Monella oli sotien jäljiltä niin fyysisiä kuin henkisiä arpia kannettavanaan.

Arki maatalousvaltaisessa kylässä ryhmittyi tiettyjen askareiden ympärille. Lauantaina lämmitettiin tuvan leivinuuni, jossa paistettiin pullaa, riisi- ja perunapiirakoita. Leivät oli tehty jo viikolla.

Jälkilämmössä kypsyi sianlihapotti iltaseksi. Iltasyönti oli luvallista eikä kaloreista puhuttu. Onneksi maatilat olivat omavaraisia ja nälkää ei tarvinnut nähdä. Karjalaiset naiset osasivat jo perintönä monipuolisen

ruuan laittamisen ja leipomisen taidot.

Lapsuudestani lähtien olen muistanut, että sunnuntai oli lepopäivä. Lapsuudessani väki laittautui sunnuntaina pyhävaatteisiin ja naiset sitoivat esiliinan vyötäisille. Radiosta kuunneltiin jumalanpalvelus ja meidän lasten tuli istua hiljaa tuvan penkillä. Me lapset toivoimme varmasti monta kertaa voi kun tämä saarna pian loppuisi.

Lapsuudesta muistan Hilma-mummoni usein hyräilleen virsiä tai Siionin Kanteleen lauluja. Mummo lauloi suruunsa, sillä hänen vanhin poikansa oli kaatunut talvisodan viime päivinä ja nuorin haavoittunut vaikeasti jatkosodassa.

Koska kirkkoon oli pitkä matka, kylässä pidettiin ensin raamattuiltoja, jotka myöhemmin muuttuivat Japanin lähetykseuroiksi. Seuroissa oli aina mukana seurakunnan kirkkoherra tai kappalainen. Kaurakedon asukkaista pieni vähemmistö kuului adventtiseurakuntaan, helluntaiherätykseen ja lisäksi oli muutama lesta-

Kaurakedon yläkoululaisia vuonna 1956. Eturivissä Hilikka ja Helinä Paappa (Kuva: Helinä Mäyryn kotialbumi)

diolainen. Lapsesta pitäen opimme kunnioittamaan myös muita kristillisiä uskonliikkeitä.

Lapset kävivät sunnuntaisin kesäpyhäkoulua ja opettajista muistan Heikki Tonterin, Ester Kuisman ja Anna Vanhasen, valtiopäiväneuvos Matti Vanhasen mummo. Kesän kohokohta olivat Someron kirkossa pidetyt pyhäkoulujuhlat, jossa sain kokea ensimmäisen julkisen esiintymiseni. Muistan, miten matkan aikana sai jäätelöä ja olympiakesänä jopa ensikertaa mustaa Jenkki-purukumia.

Koulun käynti

Sain aloittaa alakoulun vuonna 1952 Kaurakedossa 19 muun oppilaan kanssa. Koulu toimi väliaikaisissa tiloissa Hannes Kopran yläkerassa ja vuotta myöhemmin yläkoulu Antti Paapalla. Pieni kyläkoulu oli turvallinen oppimisympäristö, joka tuki lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista. Opettajia ihailtiin ja kunnioitettiin. Se kuului elämän arvoihin. Pidin kovasti yläkoulun lauantain iltapäivän viimeisestä tunnista eli luokan yhteisestä tunnista. Sen aikana esitimme ohjelmaa ja oppitunnista tehtiin pöytäkirja, joka tarkastettiin seuraavalla kerralla.

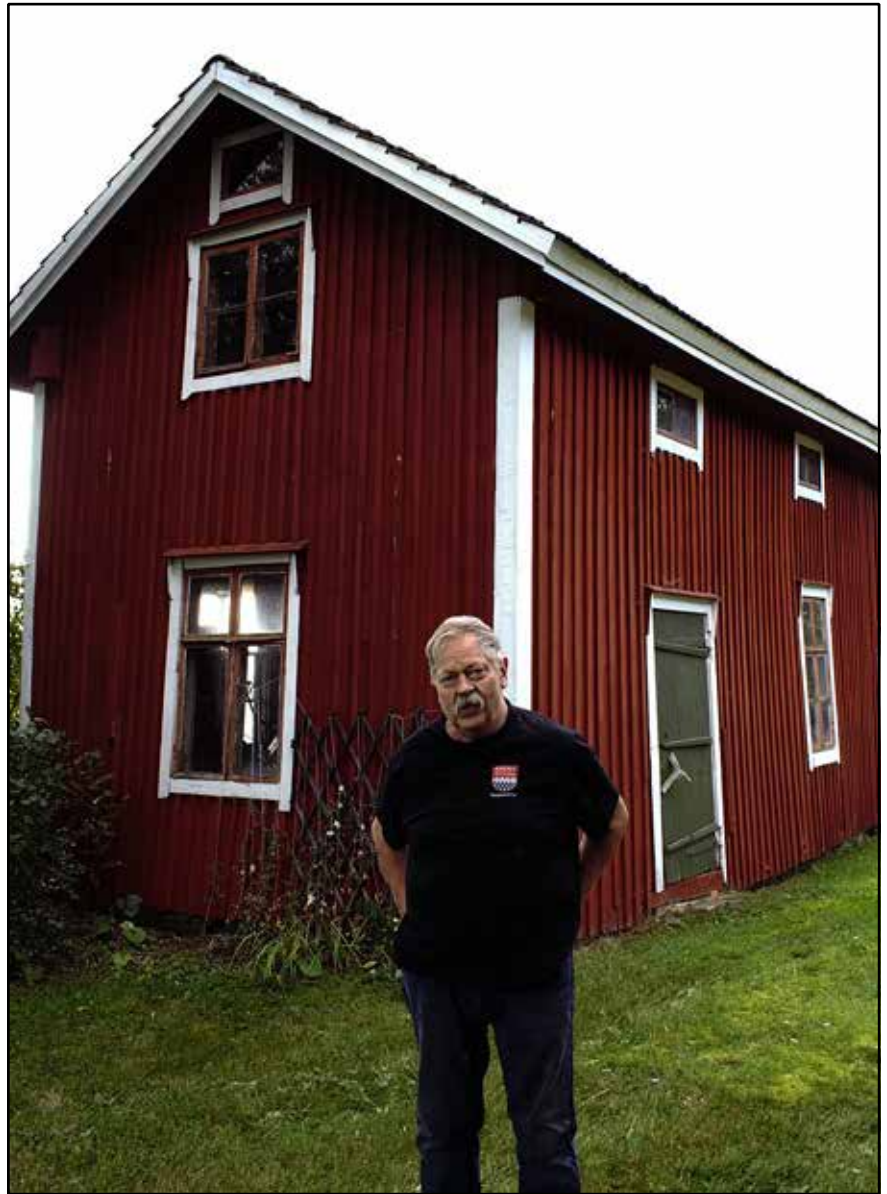
Ne tunnit antoivat esiintymisrokketta kansalaistaidoille, joita myöhemmin olen tarvinnut niin työssäni kuin julkishallinnon ja kansalaisjärjestöjen luottamustoimissa.

Saimme nauttia maksuttomasta kouluruokailusta. Muistan yhä miten hyvältä maistuikaan Siviä Ruposen keittämä ruispuolukkapuuro kotona leivotun ruisleivän, paksun voikeroksen ja maidon kera. Olen myöhemmin useamman kerran yrittänyt keittää puuroa eri tavoin, mutta en ole onnistunut tavoittamaan lapsuuden makuelämystä.

Kouluterveydenhuolto takasi meille vuosittain terveystarkastukset, pakolliset rokotukset sekä Ävi-kin kartanon hammaslääkärikäynnit. Ne eivät olleet aina pelkää nautintoa, mutta tuiki tarpeellisia hyvinvoinnin ja terveyden kannalta.

Uuden koulun rakentaminen alkoi Korpilahden nuorisoseuran tontille kesällä 1956.

Kyläläiset, etenkin oppilaat, seu-

Kirjoittajan ensimmäinen lapsuuden koti Someron Kaurakedossa. Nykyinen isäntä Ossi Paappa on Helinä Mäyrin serkku. (Kuva: Tuulia Kannisto kuva)

rasivat koulun rakentamista tarkasti ja minäkin siskoni Hilkan kanssa pyöräilin rakennustyömaalle, mukana pyörän takaistuimella kolmivuotias Päivi-serkku.

Hänestä tuli myöhemmin kieltenopettaja.

Koulun vihkiäispäivänä maaliskuussa pyrytti ja pölyytti lunta. Juhlassa puhui opetusministeri, valtiopäiväneuvos Johannes Virolainen. Ohjelma oli monipuolista: puheita pidettiin, tytöt esittivät kreppipaperihameissa keijuleikin ja Romun sisarukset Kaisu ja Saara lauloivat Pieni maalari -laulun. Sain nauttia vain kevätlukukauden uudesta opinahjosta siirtyessäni syksyllä Someron Yhteiskouluun.

Järjestötoiminta

Kaurakedon koulun valmistuminen loi kylän järjestöille kokoontumispaikan. Nuorisoseuran toimintaan tuli mukaan koulupiirin alueelta hämäläisiä nuoria. Itse koen, että nuorisoseura oli minulle ja monelle ikätoverilleni ensimmäinen korkeakoulu. Se avasi monipuolisen harrastustoiminnan, antoi mahdollisuuden kokea yhteisöllisyyttä samanikäisten kanssa sekä opetella uusia kansalaistaitoja.

Nuorisoseuran toiminnan kautta meillä oli mahdollisuus päästä kerran kesässä maakuntajuhlille. Olimme etuoikeutettuja, kun saimme osallistua näille ”kesäfestareille”. Talven aikana oli harjoiteltu yhteisohjelmia

niin kansantanssiin kuin tyttö- ja poikavoimisteluun. Ylpeinä marssimme lippukulkueessa Korpilahden nuorisoseuran rivissä. En osannut arvostaa silloin karjalaisia juuria enkä nuorisoseura-aatetta.

Seuran urheilumiehet setäni Viljo Paappa, Lauri Talikka ja Eino Ruponen elvyttivät kuusikymmentäluvun alussa laskiaishiihdot, joista tuli Someron hiihtoväelle suosittuja hyvien palkintojensa ansiosta. Laskiaishiihdoissa tarjottiin kahvia ja tuoreita laskiaispullia yleisölle ja hiihtäjille. Ladut tehtiin jo nykyaikaisesti - lumikelkalla. Omiin muistikuviiini on jäänyt se, miten seurasin silmätarkkana Viljo-setäni työskentelyä.

Kaurakedon Marttakerho, perustettu Vuoksenrannassa, lisäsi kylän yhteisöllisyyttä. Muistan miten martat, ”martit” ja me lapset kokoonnuttiin pimeään syksyn ja talvikauden marttailoihin.

Martat hankkivat 1953 yhteisen pulsaattorikoneen helpottamaan naisten arkea. Monet perinteet ovat jääneet mieleen marttojen pikkujoulut - ohjelmiseen, joulupuuroinen ja pukkeineen.

Kesäisin martat tekivät kesäretken yhteismetsän tukkikämpälle tai kesäteattereihin. Uuden koulun valmistuessa äitienpäiväjuhlat olivat

vuosittainen perinne. Marttojen toiminta neuvonnan ja kurssien johdosta toi arkiseen aherrukseen vaihtelua. Se oli eräänlaista TYKY-toimintaa silloisessa maatalousvaltaisessa yhteisössä.

Koen, miten oma karjalainen identiteetti sai alkunsa 10 -vuotiaana presidentti Kekkonen valintailtana 1956, kun marttayhdistyksen kurssinvetäjä Hilda Talikka totesi ”nyt myös päästään kottii Karjalaan”.

Toisen kerran koin vahvasti karjalaisuuteni ensimmäisellä kotiseutumatkalla Vuoksenrantaan vuonna 1991. Ennen matkalle lähtöä isäni oli muistuttanut, että talon ympärille oli istutettu kuusialta. Nousimme linjautosta Päivi-serkkuni kanssa Velingin kohdalla ja lähdimme Takalaa kohti.

Perille päästyämme korkeat pihakuuset seisoivat paikallaan. Olin päässyt juurilleni.

Karjalaisuus mukana

Alavuden Karjala-seuran puheenjohtajana olen joutunut paneutumaan Karjalan heimon vuosisataiseen historiaan ja elämän kulkuun idän ja lännen rajamailla. Olen kuullut monen evakkotarinat ja vaikeudet, joita siirtolaisväki kohtasi jälleenrakenta-

misen aikana.

Olen myös kiitollinen niistä kirjoista, joita Vuoksenrannasta on tehty aina viime vuosiin asti. Vuoksenrannan historia ja Antrean ja Vuoksenrannan Virolaiset - sukukirja eivät ole pölyttyneet kirjahyllyssä, vaan ovat olleet minulle aarreaattoja omille juurilleni.

Muutama vuosi sitten kerroin tyttärentäni viisivuotiaalle Hillalle, että mummo on Karjalasta, Vuoksenrannasta, siihen tyttö totesi ”Minulla on kolme kotimaata Suomi, Karjala ja Pohjanmaa”.

Tunsin sydämessäni, että olin siirtänyt karjalaisuuttani tulevalle sukupolvelle.

Helinä Mäyry

*os. Paappa, Alavus
sukujuuret Vuoksenrannan
Korpilahdessa*

Lähteet: Kauraketo karjalainen kyläyhteisö; Tatu Vanhanen, Ritva ja Lasse Talikka

Vuoksenranta – pitäjä kannaksella; Antti Miikkulainen

Someron kansakoulut ja peruskoulu; Leeni Tiirakari

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt vuodelle 2025

Puheenjohtaja: **Satu Stirkkinen**, Näyttelijäntie 5-7 B 16, 00400 Helsinki; 040 8261075; satu.stirkkinen(at)gmail.com

Sihteeri ja myynti: **Sirkka Rautioaho**, Vapaalankuja 9 B, 01650 Vantaa; puh. 040 7583525; sirkka.rautioaho(at)fimnet.fi

Rahastonhoitaja ja jäsen sihteeri: **Janne Pullinen**, Balderinkuja 3 B, 02720 Espoo; puh. 0400 480967; janne.pullinen(at)gmail.com

Hallituksen muut jäsenet:

Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki; puh. 040 5452541; reijo.martikainen(at)tuta.io

Ari Kuparinen, Mikkolanlenkki 4, 11130 Riihimäki; puh. 040 753 3748; ari.kuparinen(at)railpart.fi

Erkki Kokko, Tanhuanatie 10 C, 00940 Helsinki; puh. 050 5487508; ekku2002(at)hotmail.com

Antti Partanen, Vapaalantie 90 C, 01650 Vantaa; puh. 050 3599456; a.partanen(at)outlook.com

Janne Pullinen, Balderinkuja 3 B, 02720 Espoo; puh. 0400 480967; janne.pullinen(at)gmail.com

Reetta Sojakka, Vernissakatu 8 A, 00130 Vantaa; puh. 050 5144311; reettasojakka(at)hotmail.com

Seppo Vepsä, Purkalontie 85, 13880 Hattula; puh. 0400 166 957; seppo.vepsa(at)gmail.com

Nettisivusto: **Pirjo Tiippana**, Hakaniemenranta 26 A 39, 00530 Helsinki; puh. 050 5253891; pirjo.tiippana(at)saunalahti.fi; www.antrea.fi

Vuoksenrantasukat Karjalan värein

Syksyisin iltojen pimetessä on mukavaa kaivaa puikot esiin ja neuloa vaikkapa sukkiä. Kun seuramme puheenjohtajan Päivin kanssa viimeistelimme Itä-Hämeen museolla Vuoksenranta-osastoa, niin verkkolöytö piirtyi uudella tapaa tajuntaani. Isäni Aarno kalasti aina läpi vuoden samoin kuin hänen sukunsakin oli tehnyt Vuoksenrannassa.

Siskoni Tarjan kanssa olemme jatkaneet suvun perinteitä. Halusin suunnitella sukat Karjalan väreissä kertomaan verkkolöydöstä ja kalastuksesta, vaikka löydetty vanha verkko olikin ilmeisesti hyljeverkko. Museon kalastusvälineiden ja verkkolöydön pienoismallin innostamana halusin verkossa näkyvän kaarnakohot ja painokivet eli kivekset.

Ensimmäiset neulomani Vuoksenrantasukat annoin lahjoituksena perinneypäiviemme arvontaan. Tämän suunnittelemani mallin haluan antaa kaikille innokkaille neulojille, vielä ehtii neuloa vaikka sukkiä joululahjaksi. Netistä löytyy runsaasti sukkien neulontaohjeita, joten tässä ohjeessa on kuviomalli sekä joitakin silmukkamääriä ja vinkkejä. Neuloin sukat nro 3 puikoilla ja 7 veljestä langoista väreinä punainen, musta ja harmaa.

Toivottavasti nämä ohjeet innostavat neulomaan ja muuttamaan silmukkamääriä niin, että kukin saa haluamansa kokoiset sukat.

Irja Niilahti

Neulomani sukat ovat kooltaan n. 38-39 ja silmukkamäärät ja tekotavat siinä ovat seuraavat:

Joustinneule 52 s, jossa 1o kierteen, 1n yhteensä 12 kerrosta punaisella. Joustinneuleen jälkeen neulotaan yksi kerros oikein ja lisätään tasaisin välein 4 s. Kuvio-osassa on siten yhteensä 56 s.

Aloitetaan kuvioneule 1. kerrokselta, verkkokuvion pohjaväriksi tulee musta. Kuvioneuleessa toistuu 8 silmukan mallikerta.

Kun kuvioneule on valmis, niin jatketaan punaisella ja kavennetaan yhteensä 8 s seuraavasti: 1. puikon

alussa 1o, 2o yhteen takareunoista ja kun 4. puikon lopussa on jäljellä 3 s, neulotaan 2o yhteen, 1o. Toistetaan kavennukset vielä 3 kertaa joka 2. kerroksella. Puikoilla on tämän jälkeen yhteensä 48 s.

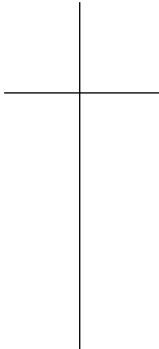
Valmistetun kantapään lapun neuloin 24 silmukalla yhteensä 26 kerrosta ja kantapään kavennusten jälkeen poimin kantapään lapun reunasta 14 s. Kavensin 1. puikon lopussa ja 4. puikon alussa 6 x 1 s joka 2.

kerroksella. Jäljelle jää yhteensä 48 s sukan teräosaa varten. Kantapään lapun reunasta laskien neuloin yhteensä 42 kerrosta ennen kärkikavennuksia. Tein sädekavennukset jokaisen puikon alussa ja keskellä, jolloin joka kerroksella silmukkamäärä vähennee 8 s:lla. Välikerroksia aina yhtä monta kuin on silmukoita kavennusten välillä. Kun jäljellä on 8s, päätellään sukka vetämällä lanka kaikkien silmukoiden läpi.

Irja Niilahti suunnitteli ja toteutti Vuoksenranta-aiheiset sukat. Hän lahjoitti ne perinneypäivän arpajaisiin. (Kuva: Eija Virolainen)

In memoriam

Vuoden aikana edesmenneitä antrealaisia ja vuoksenrantalaisia

Lehdessä julkaistaan vuoden aikana edesmenneiden antrealaisten ja vuoksenrantalaisten sekä heidän lähiomaistensa nimiä.

Mukana ovat tiedot niistä henkilöistä, joiden kuolemasta toimitus on saanut tiedon joko lehdistä tai omaisten tai ystävien ilmoittamana.

Eero Johannes Härkönen	* 5.3.1939 † 22.12.2023	Antrea Riihimäki
Helmi Inkeri Kujala o.s. Valli	* 23.11.1925 † 2.1.2024	Antrea Janakkala
Matti Juhani Päkki	* 5.11.1938 † 11.1.2024	Antrea Helsinki
Antti Tapani (Atti) Henttonen	* 4.4.1952 † 12.1.2024	Lahti Lohja
Raili Anneli Kekki o.s. Paajanen	* 11.1.1933 † 14.1.2024	Antrea Helsinki
Risto Joonas Raami	* 10.8.1938 † 7.4.2024	Antrea Janakkala
Heimo Henrik Turunen	* 16.6.1939 † 7.4.2024	Antrea Hämeenlinna
Katri Anneli Huttunen o.s. Keskisaari	* 13.3.1937 † 14.4.2024	Antrea Hyvinkää
Antti Ensio Lappalainen	* 12.3.1943 † 16.4.2024	Antrea Riihimäki
Vappu Ahvenainen o.s. Paajanen	* 21.3.1930 † 25.4.2024	Antrea Vääksy
Terho Ilmari Pokkinen	* 1.6.1936 † 2.5.2024	Antrea Hausjärvi
Keijo Pertti Ruponen	* 27.2.1935 † 3.5.2024	Antrea Riihimäki
Marja Paajanen	* 3.12.1941 † 15.5.2024	Hyvinkää
Matti Sakari Olkinuora	* 20.7.1941 † 23.5.2024	Antrea Janakkala
Irja Annikki Ahonen o.s. Kuisma	* 7.9.1927 † 18.5.2024	Antrea Riihimäki
Heimo Peltonen (Henttola)	† toukokuussa 2024	
Elvi Elina Räikkönen o.s. Hutri	* 24.11.1930 † 1.7.2024	Antrea Hämeenlinna

Terttu Liisa Törmä, o.s. Heijari	* 25.5.1939	Antrea	† 9.7.2024	Helsinki
Eino Kilpiäinen	* 13.6.1934	Antrea	† 10.7.2024	Loppi
Yrjö Jalmari Hatakka	* 20.11.1933	Antrea	† 16.8.2024	Riihimäki
Sinikka Jääskeläinen	* 26.2.1927	Antrea	† 10.1.2023	Lahti
Raija Tuulikki Kuparinen	* 27.4.1940	Antrea, Salli	† 7.9.2024	Helsinki
Lilja Annikki Mäkinen	* 6.12.1931	Antrea	† 8.9.2024	Riihimäki
Pauli Ensio Mallat	* 3.12.1938	Antrea	† 15.9.2024	Vantaa
Heimo Iivonen	* 24.8.1935	Antrea	† 19.10.2024	Heinola

Vuoksenrannan Virolaiset ry lopettaa toimintansa

Vuoksenrannan Virolaiset -sukuseura on päättänyt sukuseuran purkamisesta: Jatkamme yhteydenpitoa yhteistyössä Vuoksenrannan pitäjätseuran kanssa (www.vuoksenranta.fi).

Ari Virolaisen toimittamaa 960-sivusta sukukirjaa on saatavana edulliseen tarjoushintaan 10 euroa/kirja, postimaksu 7,90 euroa. Laatikollinen (5 kirjaa) maksaa 40 euroa, postimaksu 11,90 euroa (jäsenetu edelleen 20 euroa/laatikko).

Myös suvun isännänviirejä (55 euroa) ja pöytäviirejä (40 euroa) on edelleen saatavilla. Tilaukset Raija Virolaiselle, rajavirolainen@gmail.com tai puh. 044 591 2277.

Helena Kosonen

Muistoja lapsuuden leikeistä jokimaisemista

Kotijoen rannassa oli lapsuudessani näkinkenkkiä eli järvisimpukan kuoria. Joki on syvä ja meidän kohdassa on vuolas koski. Kosken alavirran viereen jää lahdeke, jossa oli näkinkenkkiä.

Siinä peltosaran päässä oli aina keittiökasvimaa, jonka äiti hoiti ja minäkin vähitellen opettelini auttamaan. Välillä sain kerätä rantavedestä näkinkenkkiä, joita oli parisenttisiä aina kymmensenttisiin. Piisami oli niiden kuorien sisältä syönyt simpukat. Kuoret olivat auki, toisesta reunastaan kiinni toisissaan. Ne voi sulkea kuin kotelon.

Jos kori oli unohtunut kotiin, keräsin näkinkengät rannalle ja toisella käyntikerralla koriin. Näkinkengät olivat hyviä kuppeja pihassa hiekkakasalla. Mutta siinä ne eivät olleet turvassa: muutama kanamme kukon johdolla saivat nauttia vapaudesta. Kuinka ollakaan joku niistä keksi nokata näkinkuorta ja se lohkesi, kohta se oli lohkottu ja syöty moneen suuhun.

Kilpailu oli kova!

Vähän matkan päässä pihasta metsän puolella on suuri laakea kivi: puoli metriä korkea, puolitoista ker-

taa kaksi metriä kooltaan. Sinne tein yhden monista leikeistäni. Keräsin mäeltä huonekaluiksi sopivia kiviä. Näkinkenkkiä astioiksi. Otin näkinkengän puolikkaat erilleen, suurimmat olivat keitto- ja tarjoiluastioita, keskikokoiset ruokalautasia ja pienet juomalaseja ja kahvikuppeja.

Katoin pöydän kauniisti. Metsäapilan kukkia ja päivänkakkaroita sijoitin kauniisti moneen kohtaan. Sitten keräsin kolmeen suurimpaan näkinkenkään mansikoita, joita mäellä kasvoi paljon. Kun sain tarjoilun valmiiksi menin kutsumaan mummon ja äidin kylään. Vaikka heillä olisi ollut töitä, niin toki he maltoivat tulla vieraikseni. Ihmettelivät kaunista pöytää ja kiittelivät hyvää tarjoilua. Mummo sanoi: Kyl mei tyttö on kiltti ja varma!

Kaunis kiitos tuntui hyvältä! - Suuremmat kiitokset sain kun aloin kivellä tai vasaralla pihakivellä naputella näkinkenkkiä kanojen herkuksi.

Näkinkengät olivat järvisimpukoita, ei siis kesällä kuuluisiksi tulleet jokihelmisimpukoita eli raakkuja.

Marjukka Patrakka

Seppo Peltonen – In Memoriam

Seppo Peltonen kuoli 29. helmikuuta 2024 Vääkissä Hoivakoti Mäntyrinteessä 91-vuotiaana. Hän syntyi 27. maaliskuuta 1932 Vuoksenrannan Karkialan Peltolassa Hilja ja Toivo Peltosen neljäntenä lapsena. Talvisodan alkaminen 1939 muutti koko Suomen tulevaisuuden, niin myös Sepon perhe joutui evakkoon ensin Kurikkaan ja Teuvalle, myöhemmin vielä Pohjois-Savoon Rautalammille, josta oli luvattu perheelle oma asutustila.

Jatkosodan aluevaltausten edetessä kotiseudulle Vuoksenrantaan elokuussa 1941 perhe päätti muuttaa takaisin Kannakselle. Uusi lähtö tuli kuitenkin kesäkuun 18. päivänä 1944 sisaren häiden jälkeen. Tällä kertaa lähtö oli lopullinen. Evakkotie vei ensin Ähtäriin ja sieltä Kuortaneelle, kunnes vuonna 1947 ostettiin Anttilan tila Asikkalan Hillilästä.

Asikkalaan asettuminen, asevel-

*vollisuusaika Lahden Hennalassa ja maamieskoulu Ahtialassa toivat uusia ystäviä ja harrastuksia. Seppo toimi aktiivisesti Kurhilan-Hillilän Nuorisoseurassa ja Maamiesseuras-
sa. Vuoksenrantalainen Risto Kemppi toi suunnistuksen Asikkalaan ja Seppo oli mukana voittamassa Asikkalan Raikkaan ensimmäistä Jukolan viestin mestaruutta vuonna 1955 Tampereella ”maanviljelijäjoukkueen” kuudentena viestinviejänä lähettäen ankkurin ensimmäisenä viimeiselle osuudelle.*

Yhdessä Heta-puolisonsa kanssa Seppo viljeli Peltolan tilaa Hillilässä, jossa myös perhe kasvoi kolmella tyttärellä. Tilalla erikoistuttiin perunanviljelyyn ja torikauppaan.

Karjala oli lähellä Sepon sydäntä loppuun asti. Hän osallistui Vuoksenranta-seuran toimintaan sen perustamisesta 17.7.1971 alkaen vuoteen 2000 saakka rahastonhoitajana vuo-

teen 1994 asti, ja tämän jälkeen hallituksen jäsenenä.

Seppo oli käytännön osaaaja ja toimeenpanija Vuoksenrannan asioissa. Hänen roolinsa oli keskeinen Vuoksenranta-historiikin rahoituksen ja myynnin järjestämisessä. Hän veti lukemattomia kotiseutumatkoja rajan avauduttua 1989. Ensimmäisten vuosien aikana käytiin Vuoksenrannassa vuosittain. Seppo oli matkojen järjestäjä ja itseoikeutettu johtaja.

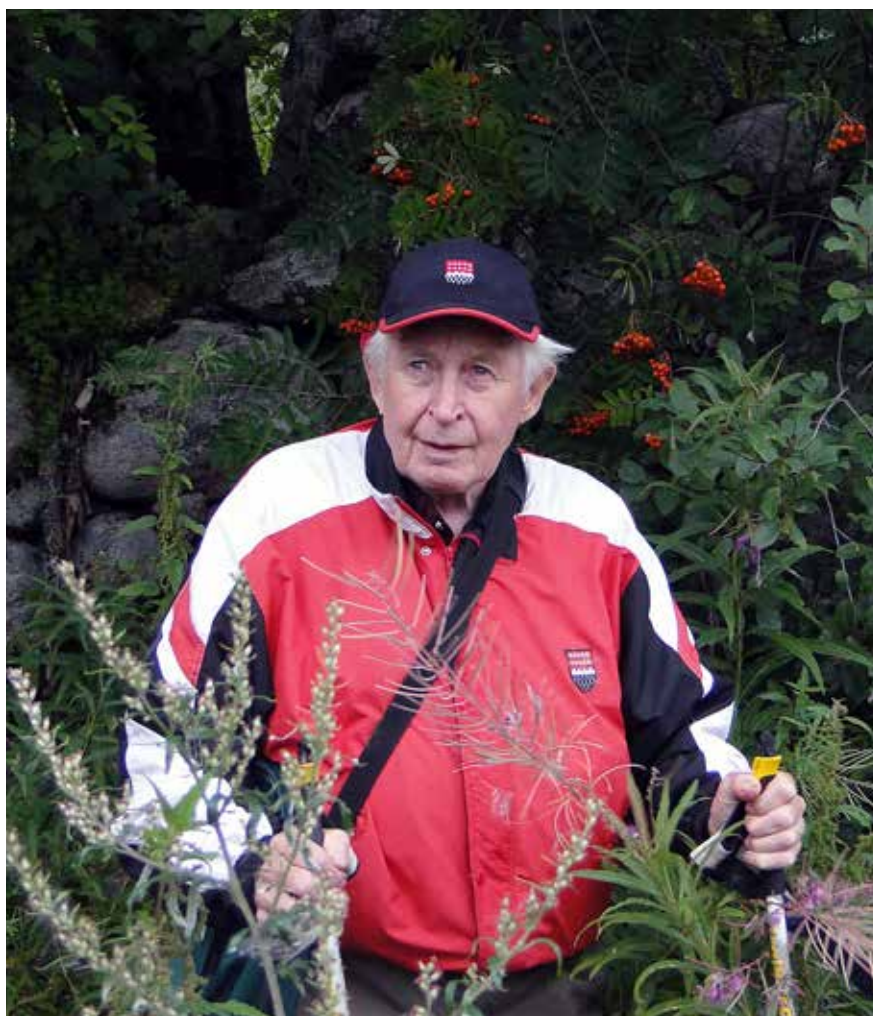
Hänen paikallinen asiantuntevuksensa ja karjalaisesta kulttuurista kertominen toi sisältöä matkoihin. Seppo osallistui aktiivisesti 15 vuoden ajan Kankaalan kirkon ja hautausmaan kunnostukseen. Kirkon siistiminen aloitettiin syksyllä 1994 lannan poistolla ”kesänavetasta”. Vuosittain Sepon ja Tarmo Jantusen vetämillä matkoilla kunnostettiin kirkkoa, pystytettiin yhdessä Pauli Kiurun kanssa Peltolan verstaalla tehdyt puiset muistomerkit Kankaalan hautausmaalle ja Noimäelle palaneen kirkon paikalle. Seppo osallistui useiden karjalaisperinnettä tallentavien kirjojen ja videoiden sisällön tuottamiseen.

Viimeisen kerran Seppo sai nähdä entisen kotipaikkansa Peltolan mäen vuonna 2011. Hän järjesti oman kotiseutumatkan koko suurperheelleen kolmessa polvessa. Peltolan mäen historia kerrattiin esimerkillisesti seuraavien sukupolvien muistiin menetetystä Karjalasta.

Seppo ei jäänyt kiinni menneeseen, vaan katsoi vahvasti ja luottavaisena tulevaisuuteen rakentaen elämää Asikkalassa niin kunnan kuin seurakunnankin luottamustoimissa sekä Osuuspankin hallinnossa.

*Sepon kolme tytärtä, Seija, Sirpa ja Anu kokivat isänsä turvallise-
na, lämminsydämisenä ja helposti lähestyttävänä, hänellä oli aina aikaa pysähtyä. Meidän on helppo yhtyä tytärien luonnehdintaan. Sepon oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus korostuivat kaikessa tekemisessä.*

Seija Halme ja Martti Talja

Eino Kilpeläinen – In Memoriam

Kunnallisneuvos Eino Kilpiäisen rooli Lopen kunnan kehittämisessä ja rakentumisessa juuri sellaiseksi jollaisena kotikuntamme nyt näemme on ollut merkittävä. Hän toimi kunnan luottamustehtävissä 1960-luvulta aina 2000-luvun alkuun asti, eli viidellä eri vuosikymmenellä.

Valtuuston puheenjohtajana, kunnanhallituksen puheenjohtajana, sosiaalilautakunnan puheenjohtajana, maakunnallisissa tehtävissä, kirjaston suunnittelutoimikunnassa ja monitoimihallin Elmolan suunnittelu- ja rakentamistoimikunnassa ja muissa lukuisissa ja taas lukuisissa luottamustehtävissä. Kun Eino Kilpiäisen luottamustoimet ajaa kunnan järjestelmästä paperille, on tulosteena yhteensä 9 arkkia luottamustoimia.

Meitä Einon kanssa yhdistivät paitsi kunnan luottamustehtävät, myös karjalaisuus. Molempien suvut ovat lähtöisin Antrean Kuparsaaresta. Siksipä lainaan tähän Timo Mäenpään sanoittaman ja säveltämän, ”Ystäväni muistathan” -säkeitä, jotka voisivat kertoa hyvinkin Eikasta.

*Aikaa sitten tänne tultiin,
Monet kannaksen jäi multiin.
Karjavaunut kansan rippeet
tänne toi.
Hämeen hiljaisilla mailla
Asiat on sillä lailla,
Nää mein rallit, ettei
vanhal viisii soi.*

*Seudut vieraat, tavat uudet.
Niilty on jo katkeruudet,
Vaikk' en menneestä vois
mitään unohtaa.
Sulle kertoa voin sen nyt,
Yötäkään ei ole mennyt,
Etten unissain ois nähnyt
Karjalaa.*

Kun kunnan luottamustehtävien myötä sain tutustua paremmin kunnallisneuvokseen ja hänen ajatuksiinsa, arvostus meitä edeltäneitä kunnan päättäjiä kohtaan kasvoi uuteen mittaan.

Kun minut syksyllä 2021 valittiin

valtuuston puheenjohtajaksi, sain onnittelevan kunnallisneuvos Kilpiäiseltä, se puhelu muuten aika lailla jännitti. Siinä puhelussa oli toisessa päässä vasta aloittanut täysin keltanokka ensimmäisen kauden valtuutettu valtuuston puheenjohtajana ja toisessa päässä arvostettu kunnallisneuvos, jonka luottamustoimihistoria on vertaansa vailla.

Tämä puhelu merkitsi minulle paljon. Eino jakoi jo tämän puhelun aikana ensimmäiset ystävälliset neuvot kokemattomalle valtuutetulle ja valtuuston puheenjohtajalle. Myöhemmin sain neuvoja lisää, hän ei kuitenkaan koskaan tuputtanut neuvojaan, vaan opasti ystävällisesti nuorempaa, heitti ajatuksia pohdittavaksi.

Tärkein ajatus, liki tulkoon jokaisessa keskustelussa toistunut neuvo, liittyi yhteistyöhön, ja siihen, että kaikkien kanssa on tultava toimeen. Omien luottamus on voitettava ensin ja yhteistyötä on pystyttävä tekemään yli puoluerajojen.

Einon kohtaamisten kautta ja yh-

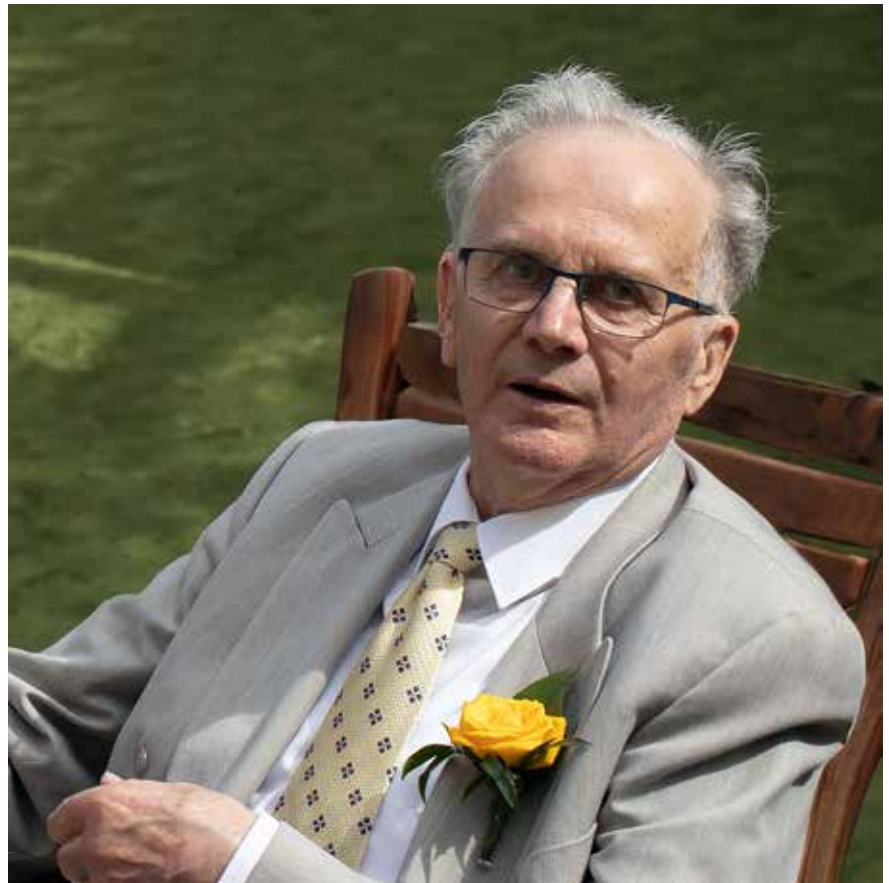
teisten sinne Antrean Kuparsaareen johtavien juurien myötä sitä jollain tavalla ajattelee olevansa osa sukupolvien ketjua. Karjalaiset ovat tuntevasti toimeen tarttuvaa sakkia myös kunnan päätöksenteossa. Karjalaiset ovat läpi vuosien kokeneet yhteisten asioiden hoitamisen tärkeäksi.

Näin on edelleen. Olen tosi kiitollinen siitä, että sain tutustua Einoon myös kunnan luottamushenkilön roolissa. Ja ne neuvot, ne ovat minulla kaikki ylös kirjoitettuna.

Vielä loppuun säe Mäenpään sanoituksista:

*Ystäväni, muistathan
Liplatuksen Laatokan?
Laineet lempeämmin
laulella ei vois.
Ystäväni, muistathan
Rannat rakkaat Antrean?
Tienoot, talot, korpisalat
Karjalan.*

Suvi Louhelainen
valtuuston puheenjohtaja, Loppi

Kolmiottelu ja kyykkäturnausta Hausjärvellä

Perinteinen kolmiottelu ja kyykkäturnausta käytiin Hausjärven Oitissa 19.10.2024.

Kalenteri kääntyi jo lokakuun loppupuoliskolle, mutta sää oli ajankohtaan poikkeuksellisen leppoisaa. Aurinko jopa lämmitti vielä. Kirvulaiset olivat, Hausjärven Karjalaiset apunaan, kolmivuotiskierron mukaisesti järjestelyvuorossa. Oitin urheilukenttä ja juhlatalo tarjosivat Antrean Esan, Kirvun Vilkkaan ja Vuoksenrannan Säteen mitteloille hyvät puitteet. Kannustusjoukkoja olisi kaivannut paikalle vielä reilummin.

Kolmiottelun lajit olivat tarkuuskävely, huopatossunheitto ja tietokilpailu. Ohjeen mukaan kävelyn

ensimmäinen rata kierros piti marssia kaikessa rauhassa. Lisää ohjeita oli tiedossa myöhemmin. Paljastui, että tarkoitus oli kiertää toinen kierros ja saada mahdollisimman lähelle sama aika kuin viimeisenä maaliin tulleella Kirvun joukkueella. Joukkueet marssivat toisen kierroksen tarkasti yhtenä rykelmänä ja sijat ratkottiin muutaman sekunnin sisällä. Tämän osakilpailuvoiton vei Kirvu, toisena Vuoksenranta ja kolmantena Antrea.

Kolmiottelun toisessa lajissa heitettiin huopikasta tavoitteena saada kantaan tehty merkki mahdollisimman lähelle 12 metrin päässä olevaa pystytolppaa. Naiset heittivät 10 metrin päästä. Kirvulaiset kertoivat, että

maailmanennätys on kahden sentin päässä tolpastä. Kirvulaisten Risto Lahu heitti neljän sentin päähän!

Huopikasta heittivät tarkimmin vuoksenrantalaiset, kirvulaiset toisena ja antrealaiset kolmantena. Kolmas laji oli tietokilpailu, jossa piti mm. tietää kenen kirkkoon mahtui eniten ihmisiä (Antrean), kuinka vanha oli vanhin säilynyt Kirvun tuuliviirikukko -viiri (vuodelta 1688), mikä oli kansallispuvun ”päähäkkyrän” nimi (sykerö) ja mikä on Etelä-Karjalan maakuntakukka (kangasvuokko). Tässä lajissa parhaiten pärjäsivät Vuoksenranta, toisena Kirvu ja kolmantena Antrea.

Kolmiottelun kokonaiskilpailun

Vuoksenrannan Ismo Hutri lennätti karttua vauhdilla.

Kolmiottelun järjestelyistä vastasi Kirvun Vilkas. Vastuuhenkilönä oli Heikki Hämäläinen, joka tässä ohjeistaa kävelykierrokselle lähteviä joukkueita.

voitti Vuoksenranta ja sai kiertopalkinnon vuodeksi haltuunsa, toisena Kirvu ja pronssilla Antrea.

Antrean joukkue - Antti Partanen, Heidi Peura ja Seppo Vepsä.

Kirvun joukkue – Heikki Ikävalko, Risto Lalu ja Teija Vehola

Vuoksenrannan joukkue – Irja Niilahti, Päivi Virolainen ja Hannu Virolainen

Vilkas (Teija Vehola, Heikki Hämäläinen, Jussi Hämäläinen ja Antti Hämäläinen, varalla Risto Lalu), toiseksi sijoittui Antrean Esa (Jarmo Kuparinen, Heidi Peura, Seppo Vepsä ja Niko Rumbin) ja kolmantena Vuoksenrannan Säde (Ismo Hutri, Lassi Keinonen, Pasi Kuusisto ja Pertti Talja).

Teksti: Päivi Virolainen

Kuvat: Heikki Jääskeläinen

Kolmiottelun komean kiertopalkinnon pökkasi Vuoksenranta joukkueella Hannu Virolainen, Päivi Virolainen ja Irja Niilahti.

Antrean Esan Seppo Vepsän tyylinäyte kyykässä.

Näkymiä Vuoksenrannasta vuonna 1965

Kävin vuonna 1965 entisessä kotipi-täjässäni Vuoksenrannassa. Kerron lyhyesti, miltä reittini varrella: Oravankydössä, Kaskiselässä, Taljalassa, Karkialassa, Visulahdessa, Kankaalassa, Korpilahdella, Pampassa ja Pappilassa näytti, Oravankydössä kylänäkymä oli lähes entisenlainen, asutusta oli aika paljon ja ainakin suurimpia peltoaukeamia viljeltiin, Ainakin Heikkilän Simon ja Kauppa-Yllön talot oli purettu ja Kuisman Ilmarin talo palanut.

Kaskisen Salossa ei ollut yhtään rakennusta ja pellot olivat aika vesoittuneet. Metsät näyttivät aika koskemattomilta. Kaskiselässä, missä taloja oli ennen 80-90, olivat jäljellä nyt Pöysti, Rapala, Pekkola, Mustonen ja Marttilan Jussin talosta puolikas. Pellot näyttivät olevan laidunmaana. Lehmä oli sen verran paljon ja laajalla alueella, ettei tarkkaa lukua saanut. Lypsypaikkana oli Myykkään pellot ja maito jäädytettiin jäillä Ralalan lähteessä.

Suopäähän urheilukentän ympäristöön oli tehty paljon korsuja. Leiposten hautausmaan kivet ja ristit olivat kaatuneet. Se näytti olevan hirttien asuinsijana. Kirkko oli palanut – koulu jo talvisodan aikana. Taljalan aukea oli entisellään, kasvoi heinää. Taloja ei näkynyt missään. Varvan mylly oli palanut. Peltolanmäen ja Korkeenan talot oli purettu ja pellot vesoittuneet ja niitä laidunnettiin.

Visulahdessa Liisantin Jussin paikalle oli rakennettu suuret navetat: yksi suora, toinen H-kirjaimen mallinen. Rakennukset olivat noin sata metriä pitkiä. Vahtuvan ja Ierikkalan välillä, tien alapuolella oli kaksi uutta tiilistä ja rapattua asuinrakennusta. Talot näyttivät olevan kahden perheen taloja. Ierikkalan kohdalla tien alapuolella oli pieni mökki, muut rakennukset oli purettu. Aukea kasvoi heinää.

Kankaalassa muut rakennukset olivat paikallaan, mutta Kankaalan

Toivo, Kuisman kauppa, koulu ja kunnantalo oli purettu. Kirkossa tehtiin remonttia, hautausmaan keski-osa oli lentopallokenttä. Paikalle oli tuotu lisää rakennuksia, mm. koulun alapuolella, tien toisella puolella oli kaksi hirsirakennusta. Hautausmaan luota suojeluskunnan talolle päin oli myös uusi rakennus. Vuonna 1938 kuolleen Matti Hutrin hautakivi oli koulun pihalla remonttialustana. Koulun piha oli kolhoosin koneasema. Sankarihauta oli tasaisena, muuten hautausmaan näytti koskemattomalta.

Korpilahden Otamoinjoen seutu oli kesantoa. Rasmäki, Sutimus ja Meronen olivat paikoillaan. Talikka purettavana, Hutri purettu, Ikävalko purettu. Ukonmäen talot ja Kopra olivat paikoillaan. Talikka en muista. Holmassa näkyi joku rakennus. Ennen kauppaa olevat talot oli purettu, kauppa oli paikallaan. Ämmättiä näytti hyväkuntoiselta ja sen pihassa oli mulleja. Sejänjussila, Pärtyylä ja Pekonesko seisoivat paikallaan. Kaupan seutu oli rukiilla, Ämmättilan aukea heinällä. Liikennettä näytti olevan Sairalan suuntaan.

Pampan tien varsi oli autiona ja metsään oli hakattu aukko. Pampassa ei näkynyt rakennuksia, mutta pelto oli aukeana ja heinällä. Pappila oli hyväkuntoisen näköinen. Kiurun Huugon talo oli yhä paikallaan. Tien ja lietteen väliin oli tuotu kaksi hirsitaloa.

Toisten kävijöiden tietoja oli, että Sintolassa Vanhanen, Sarka-Aho ja Juhkomi olivat paikallaan. Muiden talojen tilanteesta ei saatu havaintoja. Alue oli vesoittunutta. Virkissä Heikki Kempiltä jäänyt Simo-Tommola ja naapuri Pulli olivat paikallaan.

Niittysuolla ei näkynyt rakennuksia, eikä Inossa. Siellä pellot olivat metsittyneet ja tiet yleensä heikossa kunnossa ja pienemmät aukea vesoittuneet.

Jutun on kirjoittanut Vuoksenrannassa 1965 käynyt Jantusen suvun jäsen. (Juttu on julkaistu Jantusen sukukirjassa v. 2012. Silloinen sukukirjan toimitus on muokannut tekstiä.

Pekkola oli kylän viimeisiä pystyssä olevia rakennuskokonaisuuksia vuonna 1965. Kuva on otettu Otsinan talon kohdalta.

"Sintolan tytöt" kävivät Juvalla

Jatkosodan alkaessa kesäkuussa 1941 perustettiin Jalkaväkirykmentti 49, joka muodostui Haukivuoren, Juvan, Kangasniemen, Pieksämäen, Puumalan, Ruokolahden, Sulkavan ja Virtasalmen reserviläisistä. Kesäkuun 9. päivänä 1944 venäläiset aloittivat suurhyökkäyksen. JR49 osallistui ankkariin Siiranmäen taisteluihin, jossa tappioluvut olivat kahden vuorokauden aikana 300 sotilasta.

Rykmentti sai myös erityistä tunnustusta Äyräpään-Vuosalmen torjuntataisteluissa osoittamastaan peräänantamattomuudesta. JR49:n muistopatsas paljastettiin Juvalla 17.6.1979.

"Sintolan tytöt", sisarukset Eila Salo (96) ja Aira Kaislaola (87), os. Keinonen Juvalla sijaitsevalla muistomerkillä kesällä 2024. (Kuva: Maire Thure)

Vuoksenranta-seura antaa myös rotinarinkeleitä

Nyt myös Vuoksenranta-seura seuraa Antrea-Seuran ja Kirvun pitäjäseuran mallia ottamalla käyttöön rotinarinkelin antamisen seuran jäsenten jälkeläisille.

Rotinat on karjalainen tapa viedä ruokalahjoja vastasyntyneen vauvan perheeseen. Perinteinen tuliainen on pullataikinasta tehty pullakranssi eli rotinarinkeli, jonka sisälle on voitu laittaa esim. pikkuleipiä tai kananmunia.

Lähetämme uuden ajan mukailun rotinatervehdyksen kaikille vastasyntyneille vauvoille, joiden juuret juontavat Vuoksenrantaan. Jos omaan tai tuttavasi sukuun syntyy ehdot täyttävä lapsukainen, niin lähetä sihteerillemme: eskola.taina@

gmail.com tai tekstiviestillä 040 838 5660 osoitetieto, vanhemman puhelinnumero, sähköpostiosoite ja lyhyt

sukuselvitys. Rinkelit leipoo ja lähettää Lappeenrantalainen Viipurinrinkelileipomo Juho Pulli Ky.

Sysmän torilla tavattiin

Vuoksenranta-seura osallistui heinäkuussa Sysmän Kirjakyläpäiville omalla myyntikojullaan.

Sympaattinen tapahtuma keskittyi kirjälöytöihin ja mukaviin kohtaamisiin. Lupauduin myyntijoukkoihin, mutta enemmän olin oppipuolella, kun kokeneemmat seuran aktiivit ottivat kojujen kiertäjät haltuun hyvillä puhelahoillaan.

Entisenä sysmäläisenä ja nykyisenä mökkisysmäläisenä oli hauskaa vaihtaa kuulumisia ja tunnistaa vanhoja tuttuja ja koulukavereita. Aurinko paistoi ja sateen uhka leijui taustalla. Torilla oli Sysmään kesässä tyyppillisesti vilkasta – myyjiä ja ohjelmaa riitti, ja musiikki loi iloista fiilistä. Kojullamme kävi mukavasti väkeä tutustumassa tarjontaan ja jakamassa omia muistoja Karjalasta ja sukujuuristaan.

Myyntipisteellä oli tarjolla Karjalaan ja erityisesti Vuoksenrantaan liittyviä teoksia, joista riitti jutun juurta. Tällaiset tapahtumat ovat Vuoksenranta-seuran toiminnan ydintä – ne vaalivat karjalaisuutta ja tarjoavat mahdollisuuden jakaa tietoa sekä parantaa samalla omaa Suomen historian tuntemusta.

Itselleni oli erityisen antoisaa huomata, miten paljon arvostusta menneiden sukupolvien kokemuksen herättävät nyt, kun omakin kiinnostus juuriin on iän myötä kasvanut. Toki tämä aikakin, itänaapurimme tämänpäiväisten tekojen myötä, on nostanut vanhat tapahtumat pintaan ja sitä kautta halun ymmärtää paremmin mitä esimerkiksi evakot ovat joutuneet kokemaan.

Kirjakyläpäivien kaksi päivää olivat siis onnistuneet. Ne antoivat meil-

le mahdollisuuden tuoda esille Vuoksenranta-seuran toimintaa ja iloista karjalaisuutta. Vuoksenranta-kirjallisuus herättää kiinnostusta. Uusin teos Martti Taljan *Myö Vuokserantoist* - Vuoksenranta-seura ry 1971-2021, teki kauppansa. Vaikka se jo omasta hyllystä löytyikin, mukaan tarttui pari muuta lukematonta kirjaa.

Ehkäpä niihin tarttuvat tulevaisuudessa myös omat poikani. Nyt he joutuvat kuuntelemaan äidin jorinoita karjalaisista isoisoivanhemmista ja heidän elämästään. Olen varma, että näiden jorinoiden kautta joku siemen jäänee elämään ja mielenkiinto sytytty jossain vaiheessa.

Näin kävi itsellenikin.

Siis ensi kesään ja taas torille!

Riika Kivelä

Pirjo Virolainen-Kuisma, Irja Niilanti, Eija Virolainen ja Päivi Virolainen Sysmän Kirjakyläpäivillä heinäkuussa.

Nuori Karjala vuodelta 1908

-ilmoituksia yli 100 vuoden takaa Wärtsilässä ilmestyneestä lehdestä

E. ALOPAEUS
Sähkö- ja Urheiluliike
Sortavalassa
- - - Myy paraita - - -
Haulipyssyjä,
Ampuma-,
Kalastus-,
Valokuvaus- ja
Urheilutarpeita.
← Paskusähkölamppuja →
Paraita
Telefoonikoneita, pallereita y. m.

T. NISSINEN Sortavala
Puhelin 97.
Myy tukuttain ja vähittäin
koti- ja ulkomaalaisia
Kangas- ja muita Teollisuustavaroita
edullisimmilla hinnoilla.
Jälleenmyyjät tiedustelkaa hintojani!

VELJEKSET KIVINEN
— SORTAVALA —
Suuri ja hyvin lajiteltu varasto
Rautaa ja Rakennusaineita.
Maanviljelys- ja Meijerikoneita.
Työkaluja — Taloustarpeita.
Naftateollisuus ja Kauppayhtiö »MASUTIN»
edustajat Itä-Suomessa: **Petroleumille, kone-
öljylle y. m. naftatuotteille.**

Seuraa meitä Facebookissa!

Molemmilla pitäjaseuroilla on omat Facebook-ryhmänsä: Vuoksenranta-seura ry ja Antrea. Muista myös nettisivut: www.karjalanliitto.fi/karjalan-liitto/jasenyhteisot/pitajaseurat/antrea-seura ja www.vuoksenranta.fi

Kaikki Facebook-ryhmäläiset ovat lämpimästi tervetulleita myös seurojen varsinaisiksi jäseniksi!

Liittyminen on helppoa ja ohjeet löydät näppärästi nettisivuiltamme.

Heli Sutinen Vuoksenranta-seuran facebookryhmän 450. jäsen

Heli Sutinen on Vuoksenranta-seura ry:n tuorein jäsen ja Vuoksenranta-seura ry -facebookryhmän 450. jäsen. Heli tuli isänsä ja siskonsa kanssa heti tuoreeltaan mukaan Perinnepäiville Hartolaan, jossa häntä onniteltiin kirjalahjalla. Kotiinviemisiksi tuli Tatu Vanhasen kokoama ”Muistojen sirpaleita”.

Helin mummu Rauha Vappu Tonteri, oli kotoisin Oravankydön Niittysuon Hirviniemi-tilalta, josta hän aikanaan lähti äitinsä kanssa evakkoon. Iso-mummun syntymäpaikka oli Korpi-lahden Korpi -niminen tila.

Evakkovaellus - muistutus menneestä

– Mahtavaa nähdä näin paljon porukkaa ja vaatekasta noilta ajoilta. Itsekin ajattelin pukeutua aiheeseen sopivasti ja uskoin, että vaatekaapista löytyy jotain, koska ostan vaatteita harvoin. Ei löytynyt, mutta väriväriä yritin valita sopivaksi, kaupun-

ginjohtaja Sami Suikkanen ilahdutti yleisöä avajaissanoillaan harmaassa puvussaan.

– Tämä on 12. Evakkovaellus ja toista kertaa Somerolla. Joillekin vanhemmille tapahtuma on täälläkin henkilökohtainen. Monen vanhem-

mat tai isovanhemmat ovat joutuneet lähtemään kotiseuduiltaan. Itsekin kuulun tuohon joukkoon. Oma isäni joutui lähtemään Metsäpirtistä ja heidän määränpänsä oli Kalanti.

– Somerolla oli evakoita vastaanottavia tiloja 650. Saapuvia evakoita yli kaksituhatta.

– Silloin koeteltiin ja rakennettiin yhteisöllisyyttä. Paljon hyvää saatiin aikaan.

– Historian tapahtumat valitettavasti toistuvat, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Somerolle on jälleen otettu vastaan evakoita ja mielestäni hyvin. Meillä on syytä olla ylpeitä, koska tänne tulleet henkilöt ovat kokeneet kovia, hän muistutti.

Juhlapuheen piti tilaisuuden suojelijana, valtioneuvos Matti Vanhanen.

– Monesti ajatellaan jälkepäin, että karjalaisten evakuoiminen onnistui helposti ja hyvin. Näin ei kuitenkaan ollut. Vuonna 1939 lokakuussa vähitellen alettiin evakuoida väestöä Karjalankannaksen eteläpuolelta. Ylimääräiset kertausharjoitukset pidettiin rajan alueilla.

– Olen lukenut entisten päämiestereiden Johannes Virolaisen ja Väinö Tannerin kirjat. Virolainen oli Viipurin evakuointitoimiston päällikkö sodan alkaessa. Sotaan ei ollut valmistauduttu ja mitään ohjeita evakuointiin ei ollut. Virolaisen johtama toimisto antoi aluksi vapaaehtoisen kehotuksen lähteä. Hän on myöhemmin todennut, että evakko menettää identiteettinsä ja elämältä lähtee pohja pois, kun joutuu jättämään kotiseutunsa.

– Samanlaiset ovat tunteet miljoonilla ukrainalaisilla, jotka ovat joutuneet jättämään kotinsa Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Heidän ”odotettavan aikansa” on pitkä, samoin kun oli karjalaisilla, Vanhanen totesi.

Johannes Virolaisen johtama toimisto laati ohjeet evakuoimiseen. Esimerkiksi, miten omaisuus piti merkitä maalilla. Miten ihmisten piti kirjoittaa nimi ja muut tiedot lappuun ja laittaa lappu taskuun. Lapset oli merkattava ja kotieläimille lappu kaulaan ja tieto, miten paljon tarvitsee rehua.

Vaelluksen vetoauton takana seisovat omistaja Lauri Mäkinen, tilaisuuden suojelijana ja valtioneuvos Matti Vanhanen, Someron Karjalaseuran puheenjohtaja Petri Känkänen sekä Someron kunnanjohtaja Sami Suikkanen.

– Virolainen kirjoitti kolmekymmentä vuotta myöhemmin, että maamme oli täysin valmistautumaton evakuointiin, että kukaan ei ollut ajatellut, että Karjala jouduttaisiin tyhjentämään väestöstä.

– Aiemmin Euroopassa väestö oli jäänyt paikoilleen sodan syttyä ja pärjänneet kukin omillaan. Suomen hallitus neuvotteli, mitä tehdä 400 000 evakolle ja haluaako joku heistä jäädä Karjalaan. Onneksi Juho Niukkanen sanoi, että joka sorkka tuodaan pois, ketään ei jätetä Stalinille. Vain muutamia jäi.

– Tuon ajan poliitikot myönsivät, että oli paha virhe, että Hyrsylänmutka jäi evakuoimatta, monet hyrsyläläisistä kuolivat sotavankeudessa.

– Me nykyään ymmärrämme, että meillä pienessä Suomessa on riittävästi tilaa ja hehtaareja väestöllemme. Venäjä ei ole ymmärtänyt, vaikka heillä on hehtaareja moninkertaisesti, koskapa hyökkäsivät Ukrainaan. Hehtaarit ovat tärkeitä, mutta tärkeintä on, että ihmiset ja kulttuuri säilyivät, hän muistutti.

Matti Vanhasen suku on myös kokenut evakkotien.

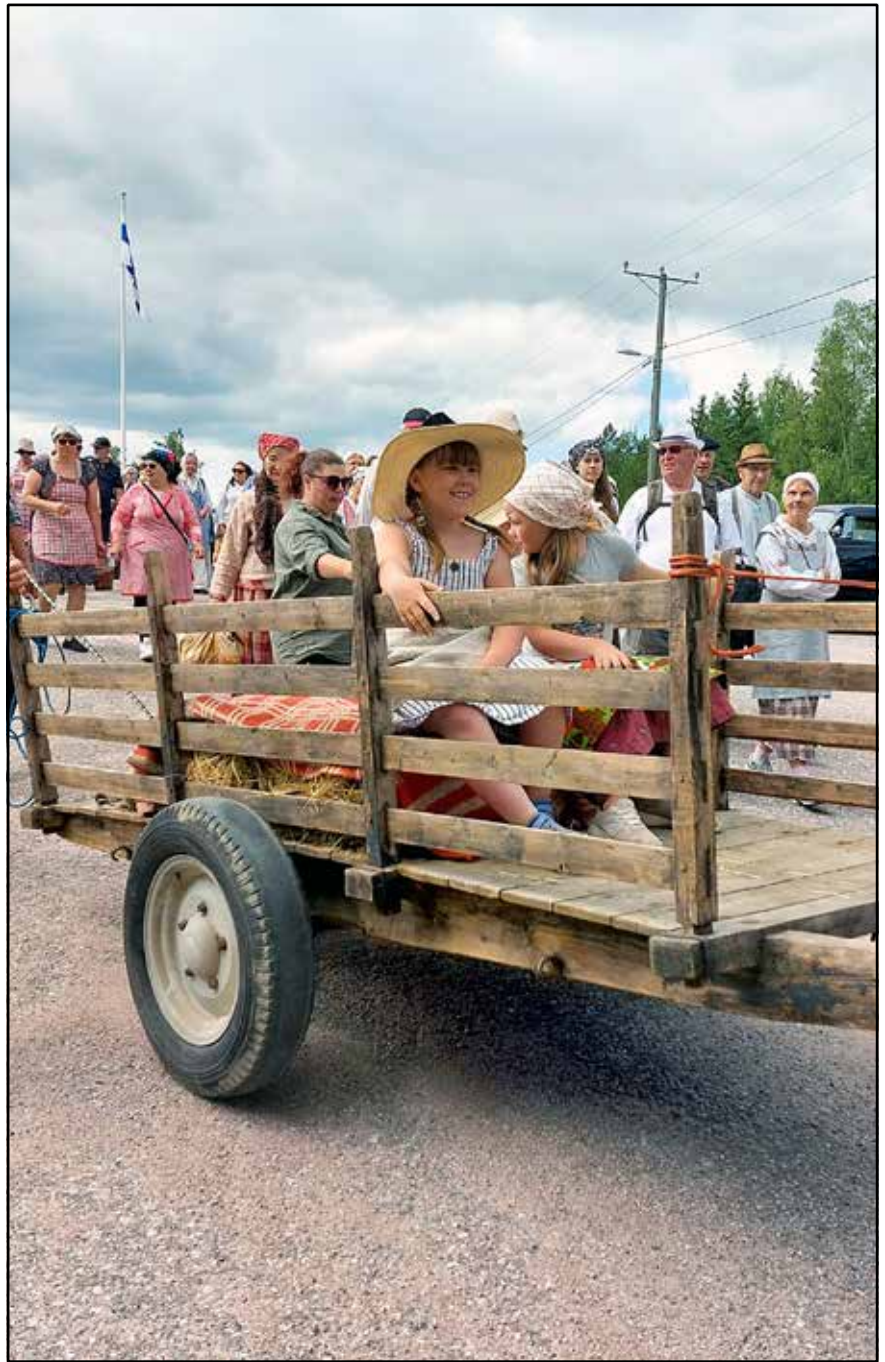
– Isovanhempani tulivat aluksi evakkoon Päijät-Hämeeseen. Monet ostivat vapaaehtoisella kaupalla maatilaa Kaurakedosta. Se oli tiivis kyläyhteisö, 19 taloa. Kotiutuminen ei sujunut aivan ongelmattomasti. Isäni evakkotie loppui vasta 1950-luvun alussa, kun hän rakensi oman talon. Taival kesti runsaat 10 vuotta.

– Tämä evakkovaellus on mainio asia muistuttamaan meitä menneistä ajoista, hän päätti puheensa.

Vaellus- ja turvaohjeet antoi Someron Karjalaseuran varapuheenjohtaja Riitta Lehtinen, lähtökäskyn puheenjohtaja Petri Känkänen.

Taukopaikalla oli tarjolla vettä ja huikopalaa. Kenttähartauden piti vs. kirkkoherra Lilli-Irmeli Hintsa. Niille, jotka eivät lähteneet vaellukselle, oli ohjelmaa tarjolla, muun muassa Eija Komun esitelmä Karjalan legenda. Hän myös lauloi siihen kuuluvia lauluja. Mannerheimin Lasensuojeluliiton Naapurit myi ukrainalaisten leipomia leivoksia. Ukrainalaiset kertoivat kotoutumisestaan Suomeen.

Mahdollisuus oli ostaa myös keit-

Viime kesänä järjestettiin 12. Evakkovaellus ja toista kertaa Somerolla.

tolounas vaelluksen jälkeen.

Musiikista vastasivat Merja Rintamaa-Lehtonen, Anne ja Pekka Lepälä.

Irja ja Matti Parkkonen tulivat ensimmäistä kertaa Evakkovaellukselle.

– Äitini oli Vuosalmen Äyräpäästä. Hän eli suurimman osan elämänsä Pieksämäen Virtasalmella. Sotien välissä hän oli evakkona Salon Rekijolla ja Kauralassa, kertoi Matti Parkkonen.

Someron Karjalaseuran hallituk-

sen jäsen Kirsi Takala sekä Pekka Viljanen, Sari Ojala, Sami Myllyoja ja Juha Heikkilä ovat saaneet asunsa Teatteri Tunteammasta. Kirsin äiti asui alunperin Viipurin maalaiskunnassa ja Samin Kurkijoella.

– Oikeastaan teatteri yhdistää meitä kaikkia, he kertovat.

Juttu on julkaistu Paikallislehti Somerossa

*Teksti ja kuvat:
Tarja Kauppinen*

Kesäsade kasteli, mutta hymyssä suin soudettiin

Antrealaiset sijoittuivat viidenneksi.

Sysmän Suvisoututapahtuma keräsi kesäkuun viimeisenä lauantaina mukavasti yleisöä Suopellon satamaan jo yhdeksännen kerran. Melkein alusta alkaen mukana ollut kirkkovenelähtö alkaa sekin olla jo perinne. Ensi kesän 10-vuotisjuhlasoutu on lauantaina 28.6.2025.

Uutena ohjelmanumerona järjestäjät olivat haastaneet tapahtuman alkuun paikallisia yhdistyksiä leikkimieliseen sokkosoutuun. Kolme rohkeaa joukkuetta oli kisassa mukana ja kaikki löysivät sokkonakin perätuhdolla istujan neuvoilla maaliin saakka. Ravakka sade kasteli sokkoja pienvenesoutajia, mutta kirkkovenejoukkueet selvisivät lähes kuivin paidoin. Oman haasteensa kirkkovenelle toi lännestä Päijänteen poikki puhaltanut tuuli, joka nostatti yli laidan roiskuvia aaltoja. Lämmin kesäsää piti kuitenkin hymyn soutajien kasvoilla. Eniten sää häittäsi kirppiskauppiaita, jotka keräsivätkin myyntipöytänsä nopeasti pois.

Kirkkovenejoukkueita oli edellisvuoden tapaan viisi. Kirvun Vil-

Viisi kirkkovenettä lähti kohti Päijätsalon takana sijaitsevaa käänköpaikkaa.

kas veteli jälleen kerran Päijänteen aalloilla selvään voittoon. Joutsan Soututeam oli mukana uutena tulokkaana. Joutsalaisilla oli vähän haasteita matkassa, kun yhdeltä heidän soutajaltaan katkesi airo. Tuloksena

kuitenkin hienosti toinen sija. Kolmantena maaliin tuli Sysmän Sisun soutajat. Heidän jälkeensä Vuoksenrannan Säde oli neljäs ja Antrean Esa viides.

Päijänteen ison Tehinselän tun-

Vuoksenrannan Säde sijoittui neljänneksi.

tumassa käytävällä kisalla on omat tuulihaasteensa, mutta järjestäjillä on takataskussaan vaihtoehtoinen reitti, joka mahdollistaa kisan huonommallakin kelillä. Säde ja tuuli ei joukkueita tuntunut tänäkään vuonna pelästyttävän, sillä kaikki lupasivat olla mukana myös ensi kesän kymmenvuotissoudussa. Kirkkoveneiden soutumatka on n. yhdeksän kilometriä ja pienveneiden n. 3,5 km.

Teksti: Päivi Virolainen

Kuvat: Eija Virolainen

Kirvun Vilkas vei voiton. (oik.)

Tietokilpailu- kysymykset kolmiottelussa Hausjärvellä

1. Kenen kirkkoon mahtuu eniten ihmisiä?

- A. Antrean
- B. Kirvun
- C. Vuoksenrannan

2. Etelä-Karjalan, johon Karjalankannaskin kuuluisi, maakuntakukka on?

- A. Kangasvuokko
- B. Sinivuokko
- C. Valkovuokko

3. Antrean ja Kirvun kansallispukuun kuuluu tällainen neidon päälaitte. Mikä sen nimi on?

- A. Nytytinki
- B. rätsinä
- C. Sykero

4. Mihin maakuntaan Hausjärvi kuuluu?

- A. Hämeeseen
- B. Kanta-Hämeeseen
- C. Päijät-Hämeeseen

5. Suomen vanhimmaksi mainittu

"elossa" olevan kirkon tuuliviirikukko on vuodelta?

- A. 1588
- B. 1688
- C. 1788

6. Mikä on Kirvun Inkilässä oleva aalloppi?

- A. Kuunjoen ylittävä rantapenkere
- B. Kuunustaisen järvestä oleva aallonmurtaja
- C. Sahan ja Alajärven välillä tavaraa kuljettava ketjurata.

Oikea rivi. A, A, C, B, B, A

Aiheesta lisää sivulla 32.

Antrea 100 vuotta sitten

Lehdistä poiminut Timo Mykrä

Laivaliikenne Vuoksella avattu

Viime sunnuntaina, maalisk. 30 p:nä, avasi Pölläkkälän sahan hinaajahöyry "Juno" väylän Vuoksella Pölläkkälästä Antrean asemalle. Vaikeampia jääesteitä oli enää vain Vuosalmen ja Poikasaaren seuduilla, joissa jään paksuus oli vielä paikotellen 6-8 tuumaa.

Niissä paikoin sujui matka vain noin kilometrin nopeudella tunnissa, mutta muutoin suoritti voimakas "Juno" väylän aukaisemisen verrattain helposti viipyen koko matkalla ainoastaan 4 tuntia lähtien Pölläkkälästä klo ½8 aamulla ja saapuen Antrean klo ½12 ap.

Väylä Vuoksella avautui siis tänä vuonna tavattoman aikaisin. Vertailun vuoksi voidaan näet mainita että vain kaksi kertaa tätä ennen on väylä Vuoksella avattu maaliskuussa. Säännöllisen matkustajaliikenteen avaamiseen kulunee vielä muutamia päiviä.

Karjala 1.4.1924

Laivaliikenne Vuoksella päättynyt joulupäivänä

Matkustajalaivaliikenne Vuoksella päättyi joulupäivänä, jolloin höyrylaiva Koivisto meni viimeisen keran Kiviniemestä Antrean asemalle. Pölläkkälän ja Vuosalmen välillä kohtasi se kuitenkin niin vaikeita jääesteitä, että hinaajahöyry Junon piti mennä sitä auttamaan. Muuten on ensimmäinen kerta, kun laivaliikenne Vuoksella on näin myöhään.

Maakansa 30.12.1924

Ömituinen tapaus

Mies yrittänyt tukkihumalassa ollessaan hypätä Vuokseen, mutta pudonnut saarelle taittaen jalkansa.

Kun eräs Tahvo Partanen Antresta kulki toissayönä klo 2 tienoissa joistakin häistä Antrean työväentalolta yli Vuoksen sillan, hyppäsi hän miltei tiedottomaan tilaan juopuneena sillalta Vuokseen. Hän ei kuitenkaan sattunutkaan putoamaan veteen, vaan joen keskellä sillan kohdalla olevalle saarelle taittaen jalkansa.

Hänet tuotiin Viipuriin sairaalaan hoidettavaksi. Iältään on Partanen noin 30-vuotias.

Karjala 3.9.1924

Kavallus Antrean asutuslautakunnan rahastossa

Kunnanvaltuusto päättänyt jättää asian yleiselle syyttäjälle ja takavarikoida asutuslautakunnan rahastonhoitajan omaisuuden.

Joku aika sitten huomattiin Antrean kunnan asutuslautakunnan tileissä, joita hoiti talollinen Juho Vihtori Löfgren, 10.233 markan 85 pennin suuruinen vajuus. Asia oli sittemmin Antrean kunnanvaltuuston käsiteltävänä. Tämän johdosta päätti kunnanvaltuusto viime maanantaina pitämässään kokouksessa asettaa talollisen J. V. Löfgren syytteeseen ja sitä varten jättää asian yleisen huostaan. Vielä päätti valtuusto hakea kiinnitystä Löfgrenin omistamaan omaisuuteen siksi kunnes juttu on lopullisesti päättynyt ja kavallettu summa suoritettu kunnalle takaisin.

Karjala 24.12.1924

Maaseutukirjeitä

Antrea.

Kireä taloudellinen ahdinkoaika valitsee nykyisin maassamme. Kultaiset raha-ajat ovat häipyneet unhojen kätköön, ja niitä saamme muistella kuin hyvää unta. Nyt olemme joutuneet säälimättömään todellisuuteen ja sen saa jokainen mieskohtaisesti tuntea. Tämä ajankohta antaa päänvaivaa monelle sellaisessa asemassa olevalle henkilölle, jonka on vastattava taloudellisesta toimeentulosta, olipa se sitten yksityisessä perheessä, liikkeessä tai yhdistyksessä.

Niinpä askarrutti Antrean maamiesseuran johtokunnan jäsenten päitä, laatiessaan kuluvan vuoden talousarviota, ajatus, millä saada tulot riittämään menoille. Eikä voitu keksiä muuta keinoa kuin pitää syksyllä myyjäiset, joista toivottiin lähtevän siksi runsaasti tuloja, että talousarvion tulot ja menot saadaan lyömään yhteen.

Nyt on jo päästy tässä asiassa niin pitkälle, että keräys myyjäisiä varten on jo täydessä käynnissä. Jokaiseen kylään on valittu yksi tarmokas henkilö keräystä toimittamaan. Itse myyjäiset

on päätetty pidettäväksi Kirkonkylän nuorisoseuran talolla sunnuntaina lokakuun 26 p:nä, alkaen klo 3 ip. Tässä tarjoutuu erinomainen tilaisuus, etenkin työläisille ja muillekin, joilla viljat ja ehkäpä kasviksetkin ovat ostettavat. Nykyisin ovat jauhojen hinnat kaupoissakin tavattomasti nousseet ja sitäpaitsi eihän kaupasta ostetut viljat vastaa maanviljelijältä ostettua viljaa käytännössä.

Myyjäisten jälkeen klo 4 ip. alkaa samassa paikassa maamiesseuran iltama arvokkaalla ohjelmalla josta mainittakoon maisteri Ahtiaisen tervehdyspuhe, maanvilj. Kekin ja rouva Ahtiaisen

lausuntoa, agronomi Korhosen ja puutarhuri Uuskallion esitelmät y.m. Musiikista huolehtii Kirkonkylän nuorisoseuran soittokunta. Ravintolan näissä tilaisuuksissa järjestävät näppärät Antrean Martat, joten sekin puoli tulee täydellisesti tyydyttämään yleisöä. Siis päätämme joukolla saapua ensi sunnuntaina Antrean maamiesseuran myyjäisiin ja iltamiin.

Karjala 22.10.1924

Raittiusliike Antreassa

Antrean kunnan raittiuslautakunta elok. 31 päivänä pitämässään kokouksessa päätti pyytää yhden kuukauden ajaksi raittiuspuhujaa Kieltolakiljoon Viipurin aluejärjestöltä. Jos puhujan saa, niin järjestää raittiuslautakunta sunnuntaipäiviksi eri paikoille raittiusjuhlia.

Samoin päätti raittiuslautakunta kutsua kaikkien lähikuntien raittiuslautakuntia neuvottelukokoukseen sunnuntaiksi syyskuun 28 päiväksi Antrean asemalle neuvottelemaan kieltolakitilanteesta ja sen velvoituksista.

Kansan Työ 4.9.1924

Maaseudun sähköistäminen

Antrean Imatralta saatavaa sähkövirtaa. Antrean kunnanvaltuuston kokouksessa marraskuun 28 p:nä valittiin kunnan puolesta maanviljelysneuvos Erkki Pullinen, opettaja Armas Peltonen ja liikemies Huugo Silvonon alustavasti neuvottelemaan asiantuntijoiden kanssa mitä mahdollisuuksia olisi Antrean sähköistämiseksi Imatralta saatavalla sähköllä. Toimikunnan kokoonkutsujaksi valittiin opettaja Peltonen.

Karjala 2.12.1924

Ylä-Vuoksen Maamieskoulun vihkiäisjuhla

Ylä-Vuoksen Maamieskoulun vihkiäisjuhlaa vietetään maamieskoululla Antrean Ikävalkolassa sunnuntaina syyskuun 28 p:nä klo 1,30 ip. Junat pysähtyvät koulun kohdalla Antrean aseman ja Kalalammen pysäkin välillä. Vapaa pääsy juhlaan.

Tervetuloa!

Johtokunta

Maakansa 27.9.1924

Suuri tulipalo Antrean Kalalammella

Kalalammen saha- ja myllylaitos palanut poroksi. - Vahingot noin 300.000 mk.

Toissa yönä noin kello 3 aikaan sytyi toistaiseksi tuntemattomalla tavalla Kalalammen saha- ja myllylaitos, jonka omistaa liikemies Erkki Portimo, palamaan. Lyhyessä ajassa tuhoutuivat mylly, saha ja konehuone kokonaan. Noin miljoonan markan arvoinen lautatarha saatiin sensijaan pelastetuksi tulen tuhoilta.

Laitos oli vakuutettu kuulemamme mukaan 200.000 markasta, mutta nousemat vahingot noin 300.000 markkaan.

Tänään pidettävä poliisitutkinto selvittää tulen irtipääsyn syyn.

Karjalan Aamulehti 2.2.1924

Hiihtoharrastus kansakoulujen keskuudessa. Antrean kunnan kansakoulujen väliset hiihtokilpailut.

Antrean kansakoulujen väliset hiihtokilpailut pidettiin Koljolassa laskeismaanantaina. Osanottajia oli tällä kertaa vain viidestä koulusta, yhteensä 60 hiihtäjää. Poikien kiertopalkinnon voitti Koljolan koulu, toisena oli Sökkala, kolmantena Liikola, neljäntenä Hatula ja viidentenä

Pullila.

Tyttöjen kiertopalkinnon voitti Sokkalan koulu, toisena oli Koljolan, kolmantena Liikolan, neljäntenä Pullilan ja viidentenä Hatulan koulu. Poikien parhaimmat! yksityistulokset 2 km. matkalla olivat seuraavat: Vilho Pullinen, Koljola, 10.42, Einar Sokka, Sökkala, 11.05, Eino Hutteri, Liikola, 11.36, Heikki Tauru, Hatula, 11.17.

Tyttöjen parhaimmat tulokset 1 km. matkalla olivat seuraavat: Saima Kekki, Sökkala, 6.14, Toini Kotilainen, Koljola. 5.58, Laina Räikkönen, Liikola, 6.28, Mirjam Toikka, Hatula, 7.18 ja Tyyne Pullinen, Pullilla, 7.36. Keli oli erittäin huono, mutta innostus hiihtoon näytti olevan suuri.

Kasvakoon edelleen reipas hiihtoharrastus Antrean kouluissa.

Karjala 7.3.1924

Antrean ja Vuoksenrannan kuntien omaisuuden jako

Omaisuus arvioitu. Jako vielä toimittamatta Antrean ja Vuoksenrannan kuntien omaisuuden jakoa toimittamaan valittu toimikunta on näinä päivinä arvioinut mainittujen kuntien omaisuuden kuten kansakoulut y.m. Lopullista jakoa ei vielä ole toimitettu mutta tulee se tapahtumaan lähipäivinä. Toimikuntaan ovat Antrean puolesta kuuluneet maanvilj.-neuv. Pullinen rov. Salokas, ratam. Haimi ja liikem. Portimo sekä Vuoksenrannan puolesta maanvilj. Tonteri, Virolainen, Jantunen ja Kuisma.

Karjala 5.7.1924

Vuoksenrantalaiset mielivät Raateentielle

Aiemmista matkoista saadun hyvän palautteen ja useiden toiveiden perusteella Vuoksenranta-seura kirjasi vuosikokouksessaan vuoden 2025 toimintasuunnitelmaan matkan Suomussalmelle ja Raateentielle 23.5. – 25.5.2025 (2 yötä) pe-su.

Tarkemmat tiedot matkasta, ohjelmasta, ilmoittautumisesta ja maksusta laitetaan tammikuun jäsenkirjeeseen sekä alkuvuodesta 2025 vuoksenranta ry -facebookiin ja vuoksenranta.fi -sivuille.

Kannattaa laittaa jo nyt itselle kalenterivaraus! Majoitumme Kianon kuohut hotellissa.

Suunnitelmana on lähteä klo 8.00 Lahdesta, klo 8.20 Vääkysytä ja klo 9.00 Sysmästä. Lahdesta Suomussalmelle tulee matkaa noin 670 km, joten reippaaseen bussissa istumiseen tulee siis varautua. Laskennallinen ajoaika on noin 7 tun-

tia ja siihen tauot päälle. Taukopaikat ja poikkeamiset suunnitellaan myöhemmin.

Tämän hetken tiedoilla matkan hinnaksi tulisi 415 EUR/henkilö (muutokset mahdollisia). Sisältäen bussimatkat Lahdesta Sysmän kautta Suomussalmelle ja takaisin, majoituksen hotellissa kahden hengen huoneessa aamiaisella, päivälliset molempina iltoina, retken Raateentielle opastettuna ja Raateentien retken aikana keittolounaan sekä sisäänpääsymaksun museoon.

Yhden hengen huoneen lisämaksu 75 EUR. Ilmoittautumiset suoraan matkatoimistoon 28.2.2025 mennessä ja maksut 31.3.2025 mennessä.

Entiseen tapaan vastuullisena matkanjärjestäjänä toimii Matkapalvelu Liisa Hietala Oy ja turvallisen kyydin meille järjestää Mobus.

Vuoksenranta-seura ry:n vuosikokous pidettiin 28.9.

Jokirannassa Hartolassa

Pitäjäseuran puheenjohtajana jatkaa Päivi Virolainen. Hallituksen ero-vuoroiset Eero Hildén, Armi Marklund ja Irja Niilahti valittiin uudelleen. Hallitustyöstä pois jättäytyvän Ossi Paapan tilalle valittiin Jaana Moilanen Hollolasta. Muut hallituksen jäsenet ovat Taina Eskola, Pekka Kemppi, Riika Kivelä, Kati Kuisma, Liisa Röksä, Olli Saarela ja Eija Virolainen-Nurminen.

Itse kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat eli hyväksyttiin tilit ja toimintakertomus vuodelta 2023 sekä toimintasuunnitelma vuodelle 2025. Jäsenmaksu korotettiin 40 euroon, josta 25 euroa on Karjalan

Liiton uusi jäsenmaksuosuus ja oman seuran edelleen 15 euroa. Vapaaehtoinen lehtimaksu on 10 euroa. Varsinaisina toiminnantarkastajina jatkavat Erkki Kiuru ja Esa Virolainen sekä varalla Päivi Barkaway ja Antti Mustonen.

Pitäjäjuhlaa juhliitaan lauantaina 23.8.2025 Asikkalassa. Seuraava vuosikokous päätettiin pitää lauantaina 18.10.2025 Sysmässä. Päätettiin myös jatkaa tutustumista kotimaan kohteisiin tekemällä retki Suomussalmelle ja Raateentielle 23.-25.5.2025.

Vuoksen Säätio myönsi apurahoja

Antrealaistaustaiset opiskelija-apurahan saajat: Ahola Kaapo Armas Juhani, Anttila Tomi Juuso Johan, Byman Nico Samuel, Henttonen Henri-Pekka Olavi, Hutri Erika, Ihalainen Hanna-Mari, Immonen Paula Hannele, Kekki Anni Matilda, Kekki Juulia Onerva Orvokki, Kuisma Jaakko Pekka Hermann, Kuula Joonas Julius Kristian, Lamsouber Luca Rachid, Laurell Hemmo Petteri, Loukola Tuomas Pauli Erik, Martas Ville Mauri, Mykrä Maiju Elina, Mäntynen Tiia-Maria, Olkinuora Aino Anna Emilia, Olkinuora Eero Jussi Jalmari, Parjanen Elina Anneli, Pokkinen Vappu Anna-Maria, Ravantti Anna Katariina, Salomaa Laura Kerttu Katri, Santero Antti Juho August,

Saves Oona Anneli, Sirkiä Johanna Raita Kaarina, Takala Erika Natalia, Tauru Mari Birgit, Tilli Tea Maria Eveliina.

Vuoksenrantalaistaustaiset opiskelija-apurahan saajat: Ahonen Leevi Matti, Kalle Valtteri, Hildén Oona Elisa Otilia, Kalin Onni Seppo Oskar, Kemppi Hanna Maarit, Kolehmainen Sisko Tuulikki, Korkeamäki Antti Onni Ilmari, Kuisma Joonas Walteri, Kuisma Niklas Mikael Johannes, Markus Oona Maria, Nurminen Lilli Linda Jennina, Pirinen Anton Johannes, Pirinen Henri Juhana, Pöysti Matias Juho Johannes, Schildt Elina Johanna, Talja Hanna Josefiina, Talja Topi Akseli Johannes, Tonteri

Heli Maarit, Vasse Nelli Julia Aleksandra, Vilen Anna Katriina.

Kannustusapurahan sai paraurheilija Tilli Nea Marita Karoliina (Antrea), joka voitti v. 2019 Dubaissa Special Olympics maailmankisoissa kultaa kuulantyydytyksessä ja hopeaa pituushypyssä. Saksan Berliinissä v. 2023 Special Olympics maailmankisoissa kultaa kuulasta ja hopeaa pituushypyssä.

Lisäksi lukuisia muita mitaleja Euroopan sisällä käydyistä kilpailuista ja lukuisia Suomen mestaruuksia. Myös Pohjoismaiden mestaruudet 2023 kuulassa ja kiekonheitossa. Tähtää valmentajansa avulla Los Angelesin Paralympialaisiin 2028.

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

UUTUUEDET

Antrea-allakka 2025	20,00
Antrean t-paita, musta	20,00
Antrean pikee-paita, musta	25,00
Antrean Esan t-paita, valkoinen	30,00
Muki, kuvituksena Antrean vaakuna ja Vuoksi	20,00

KIRJOJA

Pirjo-Riitta Rintanen: Korpelan tytön paluu - Varjosta valoon	25,00
Armas Hutri: Paimenpojasta professoriksi (2008)	20,00
Hellin Tauru: Muistojen tilkkutäkki (1994)	10,00
Kari Häkkinen: Sydänääniä Karjalasta (2017)	20,00
Annele Kekki: Uneksi muuttuva ranta, runoja (2016)	15,00
Kotiseutumme Antrea	55,00
Simonen: Antrea (1953)	35,00
Enne vanhaa koton -perinnekirja (1999)	30,00
Evakos ja uuves kois, kirja evakkovuosista ja sen jälk. ajasta	30,00
Antrean kirkonkylä – unohtumaton kotiseutumme (2004)	35,00
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen - Irma-Riitta Järvinen	10,00
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalontieillä	10,00

ADRESSIT

Muistoadressi, Kantele, sopii iloon ja suruun	15,00
---	-------

VIIRIT JA PINSSIT

Isännänviiri, 4 m pitkä, yläpäästä 40 cm, mustapunainen, yläpäässä Antrean vaakuna	75,00
Pöytästandaari	35,00
Pinssi (Antrean vaakuna)	5,00

KARTAT

Antrean kartta (1991, mittakaava 1:50 000) v. 1938 mittaus. Talvi- ja jatkosodan rintamalinjat merkitty karttaan)	5,00
---	------

DVD:t

Itsenäisyyssodat kotiseudullamme Antreassa ja Vuoksenrannassa (DVD ja kirja) TARJOUS	10,00
Itsenäisyyssodat kotiseudullamme Antreassa ja Vuoksenrannassa, haastattelut	15,00

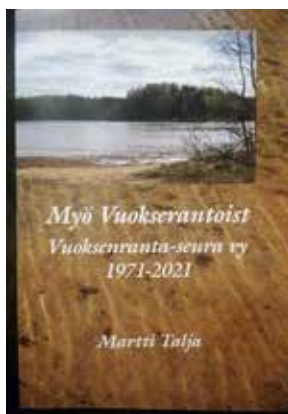
MUSIIKKIA

Kaipuun Karjala -cd	10,00
Viipurilaisen Osakunnan laulajat, Luukas-Passio	10,00

TILAUKSET: Sirkka Rautioaho, sirkka.rautioaho(at)fimnet.fi, puh. 0407583525 (mieluiten sähköpostilla).
Kaikkiin tilauksiin hintoihin lisätään postituskulut.

VUOKSENRANTA-SEURAN TUOTEMYynti

**Talja Martti,
Myö Vuoksenrantoist
1972-2022 -historiikki**
35,00 €

UHVATTA-korusarja (hopeaa)
***Riipus hopeaketjulla 80 €**
***Korvakorut 80 €**
***Rintaneula 80 €**

KIRJAT

Henttonen Raakel, Sana siirtyy Vuoksenlaaksosta Vesivehmaalle	30,00
Järvinen / Henttonen, Elämä ol lustii	5,00
Kauraketo: Vuoksenrantalainen kyläyhteisö Somerolla	15,00
Kemppi Erkki, Jäähvähäiset ystäville	5,00
Kemppi Risto, Ukonharjun talon vaiheita	5,00
Korkeamäki Oili ja Patrakka Marjukka: Evakos ja uuves kois	30,00
Saloranta Iris, Aika särkyi ja soi	5,00
Sokka Aarne, Muistikuvia lapsuuden Karjalasta	5,00
Talja Martti, Myö Vuoksenrantoist 1972-2022 -historiikki, UUSIN	35,00
Tauru Hellin, Muistojen tilkkutäkki	10,00
Toimituskunta, Ennen vanhaa koton -perinnekirja	30,00
Vanhanen Tatu, Karjala, sua ikävöin	5,00
Vanhanen Tatu, Muistojen sirpaleita	30,00
Vanhanen Tatu, Vuoksenrannan mennyt maailma	20,00
Itsenäisyssodat kotiseudullamme, kirja ja dvd:t	10,00

MUUT TUOTTEET

Vuoksenranta 65 vuotta muistoissamme -dvd	5,00
Antrea-Vuoksenranta-pitäjäkartta	15,00
Pinssi, Vuoksenrannan vaakuna	2,00
Vuoksenranta-isännänviiri	85,00
Vuoksenranta-lippis	18,00
Vuoksenranta-t-paita	15,00
Vuoksenranta-pikeepaita	25,00
Vuoksenranta-kinnasneula	5,00

Tilaukset

Tilaukset
Pirjo Virolainen-Kuisma
Email. pirjo.virol@kolumbus.fi
puh: 0400 605 562
Tilauslomake on nettisivuil-
lamme:
www.vuoksenranta.fi
Hintoihin lisätään postitus-
kulut.

TILAUSLOMAKE ON NETTISIVUILLAMME: www.vuoksenranta.fi